

עֲזָרִי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שְׁמִים וְאָרֶץ

בְּעִיר קְרֹאקָא

סְפּוּר מִשְׁנֵי בְּעִלִּי תְּשׁוּבָה

בְּעִיר קְרֹאקָא

הַסְפּוּר שֶׁקָּרָה בְּזֶמֶן שֶׁה"מַגְלָה עֲמָקוֹת" כִּהֵן כָּרֵב
בְּעִיר קְרֹאקָא. וּבִשְׁעָתוֹ זָעַזַע אֶת הָעוֹלָם כָּלוֹ,
בְּמִיָּחָד אֶת יְהוּדֵי אֵירוֹפָּה.

בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת פִּיטְמוּ אֶת הַמַּטְבַּח הַיְּהוּדִי בְּבִשּׁוֹר
טְרִיפָה, סִפּוּר מְזַעֵזַע שְׁאִירֵעַ בְּזֶמֶן כְּהוֹנְתּוֹ שֶׁל
הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נֹתָן נֹטַע שְׁפִירָא זְצוּקְלֵלָה"ה,
בַּעַל מַחְבֵּר סֵפֶר "מַגְלָה עֲמָקוֹת".

סְפּוּר מְצִיאוֹתַי שֶׁקָּרָה לִפְנֵי 400 שָׁנָה לְעוֹרֵר
עַל עֲנִיֵּן הַפְּשָׁרוֹת כְּמוֹבָא בְּזֶהָר הַקָּדוֹשׁ הַרְבֵּה
פְּעָמִים, וּכְפִי שְׁעוֹרָרוֹ גְּדוּלֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהִגְאֵלָה
מִתְעַפְּכַת מִפְּנֵי שְׁלֹא נִזְהָרִים מִמַּאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת.

הַסֵּפֶר כְּבֵר יֵצֵא לְאוֹר עַל יְדֵינוּ קְרוֹב לְמַלְיוֹן עוֹתָקִים,
וְעַתָּה יוֹצֵא לְאוֹר מַחְדָּשׁ, חוֹדֵשׁ אֲדָר א' תשע"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשימחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו
ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

ה.....	הקדמה לספור על העיר קראקא
ט.....	גלגולו של הספר: "בעיר קראקא"
יא.....	בעל מגלה עמקות
יב.....	יסורי יתומים
יב.....	רעב בין עיניהם
יד.....	מציאה
יט.....	תאות הבצע
יט.....	פרובוקציה
יז.....	אטליז משלהם
יח.....	העסק מתפתח
יח.....	שומרי סוד
יט.....	החתן לומד
כ.....	הרהורי חרטה
כא.....	השתף מרגיע
כג.....	שתף לצרה
כד.....	מחליטים לפנות אל הרב
כה.....	זעקת שבר
כו.....	הרב נדהם
כח.....	נתיצת כלי הבשר
כט.....	כנוס הרבנים
ל.....	מה קרה?
לא.....	דין תורה
לב.....	זעקת שבר
לג.....	אין חוטא שאין לו תקנה
לד.....	הקצבים מתכוננים לגזר דינם

לה	גזר הדין
לו	השמידת הרכוש
לז	גלות של שלש שנים
לח	מחזה מחריד
לט	להצילם מדינה של גיהנום
מ	דבר השובה
א	זכור הנשמה
מד	גלות ארצה
מה	איתנים ברוחם
מו	עם תם הגלות
מח	זכים וטהורים
ט	נקיים מכל חטא ופשע
נ	הכתב המפרש
נא	מגלת הקלף
נב	הזקנה קופצת
נג	בצל המות
נה	השתף בחלום
נו	מיהו בעל "מגלה עמקות"
נז	בפני בית דין של מעלה
נט	המקטרגים במלוא הקטרוג
ס	הנשמות מיללות
סד	אשריך, בעל תשובה
סו	עין לא ראתה
סח	אלפי אלפים בעלי תשובה על ידי הצדיק מזכה הרבים הגדול רבי אמנון יצחק שליט"א
ע	18 נקודות מהספור
ע	הספור ממבט אחר
עא	למבט מן הצד אחר קראקא

הקדמה לספור על העיר קראקא

מאחר וימי התשובה דופקים בשער, אנו חפצים בזאת לעורר את הלבבות הרדומים, ומדפיסים כאן מחדש את הספור "בעיר קראקא", שכל הקורא אותו בודאי נדהם, ואין שום ספק שישפיע טוב על הקורא. מהספור הזה נתן לראות בברור מה הוא הענש החמור של מאכיל נבלות וטרפות, וגם רואים שבעקבות זה מתים יהודים בגיל צעיר מאד ובאופן פתאומי (כפי שאנו שומעים כאן לאחרונה ואיננו יודעים למה, אנשים מתים בגיל צעיר מאד ומשאירים משפחות של יתומים זועקים, "בית החיים" מלא בילדים צעירים שנפטרו בדמי ימיהם, משמיעים לצבור במודעות לחזר בתשובה ולהגיד את כל ספר התהלים וכדומה, ואין יודעים היכן להתחיל לחזר בתשובה, מרבים בתפללות, זעקות, תעניות, מפזרים ממון רב לצדקה ואין עונה, ידוע המקרה הנורא שהיה בארצות הברית שמתו בתוך זמן קצר עשרים נשים תחת גיל ארבעים וכלן מכנה אחת, והשאירו משפחות של יתומים, כל אחת כעשרה ילדים, כ-300 יתומים זועקים "אמא, למה עזבתנו", ולא מבינים על מה עשה ה' ככה, בפרט שידוע שאין בכל העולם חלוקת צדקה רבה כל כך כמו בבארא פארק ובוויילימסבורג. האם זה לא עוזר? כמו כן בארצנו הקדושה שומעים על צעירים וילדים שנפטרים וגם שם מרבים בתפללות וזעקות ומחלקים צדקה לעניים, יש הרבה מפעלים של חסד, האם כל זה לא מספיק, מה הסבה שאין עונה לכל הפעלות?).

עוד יותר נתן לראות מכאן שאפילו רב שהוא כל כך גדול כמו הבעל "מגלה עמקות" זי"ע, גם נתן היה לרמות אותו כל כך הרבה שנים, ותחת נשיאותו בעירו נתנו לכל בני העיר לאכול נבלות וטרפות רח"ל באין מפריע, לכן על כל יהודי בימים אלה להתבונן טוב במה שנעשה מסביבו, ויעשה חשבון במה והיכן אוהזים, ובכדי לערוך את החשבון בקלות יתר, העתקנו קטע מהספר "ברית מטה משה" (הדפס בשנת תס"א), שממש נתן לראות שאפילו בזמנים ההם מאחר ושחטו במהירות מסוגת, זעק המחבר שזה ממש נבלות וטרפות, והוא כותב שהשוחטים מתעיפים ומאבדים את ההרגשה ועוד מכשולות, מכל שכן בזמנינו שהמכשולות הכפלו חייב כל יהודי להזהר ולדעת מה הוא אוכל.

כמו כן אנו מדפיסים תשובה משו"ת בית הלל מהגה"צ רבי הלל מקאלאמייע זי"ע, שם רואים שמחטא זה של אכילת נבלות וטרפות מתים ילדים קטנים רח"ל, ואינם קרואים יותר בניו של הקדוש ברוך הוא (אפילו כשהולכים למקוה וקובעים עתים לתורה כל יום). גם הדפסנו מהרבי של שאמלוי זי"ע דברים מענינים בענין המכשולות בשחיטה, ובפרט מה שהוא מספר בשם רבה של צאנז זי"ע (שו"ת דברי חיים יורה דעה סימן ז'), שעל ידי אכילת נבלות וטרפות ירדו קהלות רבות מדרך הישר (לערך שלשה וחצי מליון ירדו מהדרך), ושללא נרמה את עצמינו שאנו יותר טובים מהם, כי לא רק בדור הזה שחנף בארצות הברית, אלא אפילו בקרב אלו שחנכו במולדת הישנה באירופה רואים הבדל נכר איך נראו אז לעמת מה שהם היום, ועל אף שכאן הלבישו שטריימלים וקאפוטות, אף שבאירופה היו מגלחים, כל זה רק בחיצוניות, אף בפנימיות הם הרבה יותר גרועים.

וכל זה נובע מכך שאוכלים מאכלות אסורות כפי שכתוב בפרי חדש, וכפי שהרמ"א כותב שם (ביו"ד דעה סימן פ"א סעיף ז') שאשה המינקת שלא תאכל דברים שהם אסורים (והט"ז והש"ך אומרים שכל זה מדבר אפילו אצל אשה שצריכה לאכול זאת בגלל פקוח נפש, אסור לה להניק את הילד) ועל כך אומר הפרי חדש ז"ל, ולפי שבזמננו אין נזהרים בענינים אלו על כן רוב הבנים יוצאים לתרבות רעה ורבים עזי פנים שבדור ואין יראת שמים נוגע בלבבם... ואף שהוכיחו אותם אינם מקבלים מוסר... ולפיכך צריך לזהר בזה... (פרי חדש סימן כ"ו). ובדיוק אותו דבר כותב הגאון החיד"א זי"ע בספרו "מחזיק ברכה" על הרמ"א המזכיר לעיל.

כשרואים מלים כאלה של גאונים וצדיקים חובתינו להתבונן האם אצלנו אין מצב דומה, שומעים מדי יום ביומו ספורים על ילדים מבתים חרדים דברים שלכאורה היו מתאימים לקרות לילדים שנולדו אצל הורים המתגוררים ביירות, וזה מה שכתוב "רוב ילדים" ואלו אצלנו זה רק מעוט, תדעו שהמספר גדול יותר, כי לא כל המעשיות מגיעים לאנשים, וכשכל אחד ידע מכל הנעשה היה כבר מזמן חשוף בעינים, אף לדאבון כלנו העינים כבר מזמן תועות ממאכלות אסורות ולא שומעים ולא יודעים, כפי שכתוב בספר "דגל מחנה אפרים" בפרשת עקב על הפסוק "ומלתם את ערלת לבבכם" בשם הרמב"ם בתשובותיו שהשיב לאלו שהיו להם ספקות בתחית

המתים, הוא טען שספקות כאלו נולדות אצל בן אדם רק על ידי אכילת מאכלות אסורות, עד כדי כך שיש להם ספקות אפילו ב"ג עקרים.

גם צריכים לערוך חשבון הנפש על מה שהבאר מים חיים כותב בפירשת חיי שרה וזה לשונו: בדורותינו אנו שאם בא מישהו וספין בידו ואומר שהוא שוחט ובודק וממחה מאמינים לו וכלל אין מבררים עליו, ואומרים שמן הסתם כל מי שמצוי אצל השחיטה ממחה הוא, ואותו דבר בין חלב ודגים וכדומה דברים שיש עליהם חשש אסור כשקונים דברים כאלו שיש לבדוק שלא יהיו בהם חלילה תולעים, אז הוא אומר לעצמו שמן הסתם הוא יהודי חרד ולא יתן לאכול משהו שאסור באכילה, אף כשמגיעים לענייני כספים כאן הוא מפסיק להאמין עד שהוא לא ישאל ויחקר היטב מי הוא אותו אדם האם הוא נאמן, האם נתן להאמין לו או לא, ולבסוף כשהוא נותן לו כבר את הכסף הוא מביא עדים וחותמים ונותנים, והוא עדין רועד כל הזמן האם הוא יחזיר לו את הכסף. עד כאן דברי הבאר מים חיים. (יש לעין בפנים הספר היכן שהוא מאריך יותר בעניין).

עתה בכל בקור בחנות היה צריך לעשות את אותו החשבון, כשנכנסים לחנות לקנות משהו, ורואים על המוצר חותמת של רב שהוא אינו מכיר כלל, ואפילו אם הוא כבר פעם שמע עליו הוא עדין אינו יודע איזה סוג אדם הוא, ואז באמת הוא היה צריך לחשב בלבו האם באותה שיטה עוורת הוא גם היה מאמין לו בענייני כספים, ואותו דבר בכל הקשור לקייטרינג ומסעדות.

כן צריך כל יהודי תמיד להעמיד לנגד עיניו את מה שהחפץ חיים כותב בספרו "מחנה ישראל" שחיל יהודי שאל אותו מה עליו להעדיף, הוא יכול להיות במחלקה שהמפקד הוא אדם טוב וירשה לשחוט ולאכל כשר אף הוא יאלץ לעבוד שם בשבת, או שיעדיף מחלקה אחרת ששם הוא לא יוכל לאכול כשר אף לא יאלץ לעבוד בשבת, והחפץ חיים הורה לו ללכת למחלקה שמחללים שבת, והטעם, שאמנם שבת הוא אסור סקילה אף כשהוא ישוב הביתה הוא יוכל לשמור הרבה שבתות, אף כשהוא יאכל נבלות וטרפות חס ושלום "הפגם ישאר בנשמתו לעולם", עד כאן דברי החפץ חיים.

כְּשֶׁמִתְבוֹנְנִים בְּדַבָּרִים אֱלוֹ שֶׁל הַחֶפֶץ חַיִּים זי"ע, חַיֵּב כָּל אָדָם לַעֲרֹךְ חֲשָׁבוֹן נֶפֶשׁ עַד כַּמָּה חַיִּים לְהַזְהִיר מִלְּאָכֵל נִבְלוֹת וטִרְפוֹת, כִּי זֶה נִשְׁאָר עַד עוֹלָם, וְאִם אֶחָד לֹא הָיָה מְכַנֵּס אֶת עַצְמוֹ לְסִפְקוֹת בְּעֶנְיָן זֶה בְּגִשְׁמִיּוֹת וְכָל שָׁכֵן בְּרוּחָנִיּוֹת. וְעַל כֵּן הָיָה יָתוּ אֶל לְבוֹ כָּל זְמַן שְׁעוֹד נִתָּן בִּימֵי הַתְּשׁוּבָה וְשִׁלָּא יִרְמוּ אֶת עַצְמָם בְּתִרוּצִים שׁוֹנִים, וְשִׁכָּל אֶחָד יֵדַע שֶׁעַל כָּל כְּזִית שֶׁל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה שְׁאוּכָלִים מִשְׁחָקִים בְּסִפֵּק נִבְלָה וטִרְפָּה, וְאִין כָּל חֲלוּק אִיזָה חוֹתֶמֶת יֵשׁ לְבֶשֶׂר הַבְּהֵמָה. וּבְעוֹפּוֹת חַיִּים גַּם כֵּן לִדְעַת מִי הוּא הַשּׁוֹחֵט, וְכַמָּה הוּא שׁוֹחֵט לְשִׁעָה מִבְּלִי שֶׁהוּא נָח, וְהֵאֵם לֹא מְדַבֵּר בְּשִׁחִיטַת מְכוֹנָה, וּבָשׂוּם אִפֹּן לֹא לְסַמֵּךְ עַל הַשֵּׁם שֶׁיֵּשׁ עַל הַחוֹתֶמֶת, וּבִזְכוּת הַתְּשׁוּבָה כָּלֵנוּ נִזְכָּה לִישׁוּעָה וְנִתְבָּרַךְ בְּבִרְכַּת כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה בְּכָלֵל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

גלגולו של הספר "בעיר קראקא"

הלילה עטף את היקום, כל דירי הבית נמים את שנתם, אך הרבי ראשו ורבו מנחים היו בסגית "ועד הפשרות", תורם הוא לכך כ-14-12 שעות מיזמו, זאת מלבד העבודה שהיה קם בארבע לפנות בוקר ללמד, כל רגע יקר בעיניו ומנצל עד תם.

כל חייו שאף הרבי לזכות את עם ישראל ועסוק עד מאד בתקון הכלל בהפצת ספרים ובתקון ענינים שונים הנחוצים ועומדים על הפרק.

באותו לילה בשנת תשל"ד בחצות הופיעה לפתע הרבנית בפתח החדר והשיטה לו עלון ובו ספור באידיש בעודה מציגת שהספור נורא נוראות! (בהסכמת ה"ץ העדה החרדית).

בשונה מהרגלו הסכים להקדיש מזמנו לקרא, בהבינו את חשיבות הענין, בעלון היה מספר ספורו של בעל מגלה עמקות (כידוע זכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב) על חמר אכילת נבלות וטרפות.

אחר קריאת הספור לא עצם הרבי את עיניו כל אותו הלילה, הספור נגע ללבו ובהפציע השחר גמר אומר לפרסם ולהוציא לאור את הספור הנורא ומאלף בינה.

באותו העת נפגש עם ידידו ראש הישיבה וספר לו דברים כהויתם על המכשול הגדול המצוי בקרב השוחטים, ומכך נגרם באין שימת לב רחמנא לשיזבו העוון החמור של אכילת נבלות וטרפות. ראש הישיבה בקש הסברים והוכחות והרבי למד עמו בדיקנות מרבה ובבהירות "הלכות שחיטה ובדיקת ספינים" ואכן נודע הדבר ונוכח ראש הישיבה לראות את המציאות הנוראה שהצבור נכשל באכילת נבלות וטרפות.

בשלב זה אמר לו הרבי שהוא חפץ מאד להוציא לאור את הספר "בעיר קראקא" לזכות הרבים ולעורר העם לתשובה שייחדו הדברים הנוראים של אכילת מאכלות אסורות בקרב לבבות ישראל אך נתקל הוא באבני נגף מצד המתנגדים הקצבים והשוחטים הנלחמים בתקף על עמדתם ואינם מוכנים לשמוע על שנויים כף שאם יפיץ הספר על כתובתו, יגיע הדבר עד כדי סכנה בנפשו, ראש הישיבה הסכים תכף לתת את כתבת הישיבה להפצת הספר הגם כי ידע שהענין כרוך בפקוח נפש ואמר הננו מוכן ומזמן לסייע לענין הנשגב במסירות נפש, ובסיעתא דשמיא נדפס הספר ב-5000 עותקים!

אחר זמן מה, ביום בהיר אחד מקבל ראש הישיבה מכתב באנגלית, בו מודיעים לו בלשון חריפה עד מאד כי סופו קרב, והקצב הראשי בדרך ליישיבה. הקצב הופיע והחל להרים קולו: "מדוע הפצת את הספר?" ראש הישיבה ענה בסבלנות ולאחר דין ודברים באפן חריף ביותר, הקצב אינו נותן מנוח בטענותיו הרי הפתבת היא שלך!!! "לך ותתור בכל הבנין ונראה אם תמצא ספר אחד" ענה לו ראש הישיבה. הלך הקצב ולא דלג על שום חדר, ואף הגיע למרתף שרוף, הוא יצא משם ללא זכר של ספר, וזאת רק דגמא אחת מני אלה למאבקים האין סופיים הנצבים בכל צעד בפני העוסקים במסירות נפש למען זכוי הרבים.

הדפסת הספרים

מכונות משכללות פולטות דפים בכמיות אדירות שורות צפופות ובהירות מודפסות באלפי עתקים בבית הדפוס, ולכל הספרים הללו זקוקים להון רב, ומהיכן יקח הרבי את הכסף? המטרה נהירה וזכוי הרבים מכריע את הפך, מנסה הרבי לצמצם מהוצאות הבית בשביל לאגד דמים למען התכלית הנעלית, מעלות מוצרי החלב בזמן ההיא היתה גבוהה במיוחד, ממילא הדבר הראשון גמר הרבי בלבדו במסירות נפש להוריד מוצרי החלב מארוחת הילדים במשך שנים, ומכסף זה להדפיס הספרים, וכך הנה פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון עד הגעת הרגע המיחל של הוצאת הספר לאור העולם והפצתו ב-5000 עתקים, הספר פעל גדולות ונצורות והעיר געשה ורעשה.

לאחר כמה שנים נתגלה עד כמה "רגלי חסידיו ישמר" ונוכחו לדעת שגם המוצרי חלב הם בחזקת טרף, מפני נקיבת הכרסים כידוע, (עין יורה דעה חלק א') והרבי שהיה חפצו עז להפיץ הספר של ה"מגלה עמקות", מנע מבניו אכילת טרפות, וברוך ה' גדלו כשתילי יתים לתפארת.

הספר הצליח ברוך ה' עד מאד, והופץ בכמה שפות, בלשון הקדש באנגלית ובספרדית, וכן נדפס בכמה עתונים (המחנה החרדי, דער בלאט, אלגעמיינער דזשיורנאל, ועוד).

בעל מגלה עמקות

הגאון ר' נתן נטע שפירא נולד בשנת שמ"ה. הוא היה נכדו של ר' נתן נטע שפירא הקודם, שכהן ברבנות בעיר הורודנא וחבר פרוש על הספר "שערי דורא", וגם פרוש על רש"י על התורה בשם "אמרי שפר".

בשנת שע"ז התחיל לכהן כרבה של קראקא, שם החזיק ישיבה גדולה, ועל תלמידיו הרבים נמנה גם הגאון ר' שבתי כהן (הש"ק). בנוסף לגאונותו בנגלה היה גם מפרסם בתור גאון בתורת הקבלה, וידוע כאיש קדוש וטהור.

חדושי על הרי"ף בשם "חדושי אנשי שם" מדפסים בכל השפי"ם. אולם הוא ידוע בעולם בעקר בגלל ספרו "מגלה עמקות", אשר בו הוא מפרש את הפסוק "ואתחנן" במאתים חמשים ושתים פנים. גם פרושו על התורה נושא את השם "מגלה עמקות".

נתבקש לישיבה של מעלה יום ד' אב שנת שצ"ג, בהיותו רק בן ארבעים ושמונה שנים. על המצבה שלו חרות בין השאר: "הוא שאומרים עליו שדבר אתו אליהו פנים אל פנים", זי"ע.

יסורי יתומים

בשנת שמ"א לאלף הששי נפטר בקראקא קצב אחד והשאיר אחריו יתום קטן בן ארבע. על יתום זה נכמרו רחמיו של אחד מדודיו, קצב גם הוא, והכניס אותו לביתו. הדוד הזה היה אדם קשה מאד, בור וגס רוח, ונוסף לכן גם גדל בביתו עוד יתום שני. המלה "גדל" באה רק לתפארת המליצה. למעשה העמיס על כתפי היתומים הרבים את העבודות הקשות ביותר, ויחד עם זאת לא נתן להם מספיק לחם לאכל ולא בגד ללבוש ולא נעלים להגליהם.

השכם בבקר, בעוד בחוץ שוררת אפלה, נאלצו היתומים להנתיק מהשנה המתוקה, לקום מהמטה וללכת לאטליז, שם הטלו עליהם עבודות שחורות.

בחרף היה הכפור "חונת" באצבעותיהם כמו בספינים, בעת שהם נקו את הכלים במים קרים כקרח. אלו היו ימים יותר ומקבלים יותר מזון, לא היה הקר גורם להם סבל כה קשה, אך הם לא יישנו שנה מספיקה ואף פעם לא אכלו לשבע. תמיד היו סובלים מקר וחורים מחמת חסר שנה וחרפת רעב.

הדודה לא היתה יותר טובה מהדוד. "קדחת" נתנה להם לאכל... וכאשר אחד מהיתומים היה נופל אין אונים מרעב ומקר, היו "מחזירים אותו לתחת" על ידי מכות ומהלמות ומזהירים אותו לעבד במרץ ולא להתעצל.

רעב בין עיניהם

היתומים גדלו ללא תורה ולא למדו אותם שום דבר. הם היו רחוקים מכל זיק של יהדות: לא ידעו מהי תפלה ומה זה מנהג יהודי, ואף לא לקרות את האלף בית. כשהם הגיעו לתקופת ההתבגרות, הם התחילו להבין עד כמה עלוניהם חזיהם

ומה קשה גורלם. הרגישו את עצמם משפלים ונחותים, מזנחים ובודדים ללא אח ורע שיריבו את ריבם. תנאי חייהם המרים הפכו אותם למין ארחי-פרחי מסרבלים ומגשמים. הרעב הציץ תמיד מבין עיניהם כמו מעיני זאבים ביער. כלם התרחקו מהם כי הם נראו כמו ילדי ג'ונגל: מלכלכים ומגדלי פרא, יחפים, קרועים ובלואים. באותם הימים היו הרשיות בקראקא גובות מס כבד מבשר פשר, כן שפחירו היה גבוה מאד, ורק אנשים אמידים היו יכולים להרשות לעצמם את התענוג לאכל בשר בימות החל. אנשים בעלי הכנסות נמוכות היו טועמים בשר רק בשבת. כיון שפרבית הלקוחות באטליו היו מהשכבות הגבוהות, בעלי הממון, היו שולחים להם את מנות הבשר הביתה. מלאכה זו הטלה, כמובן, גם היא על כתפי היתומים. היתה להם אפוא עבודה כפולה: השכם בבקר היו עובדים עבודת פרוך כמה שעות באטליו עצמו, ולאחר מכן החל משעה שמונה-תשע בבקר היו יוצאים לחלקת הבשר בבתי הנגידים.

בסימם את עבודות-הפנים של האטליז: להפשיט את העורות, לגרם, לחתך ולנקר, לנקות ולשטף, היו מעמיסים על כתיפיהם הרפות סלים עם עשרות קילוגרמים של בשר ומריצים אותם למרחקים של פרוסאות על פני כל העיר. אם העיזו לבקש שיתנו להם קדם לאכל, היו הדוד והדודה מפליאים את מכותיהם בגלל "חצפה שפזו!" ומכריחים אותם לצאת לשליחיותיהם, כשבטנם מתפוצצת מרעב.

"פאשר תביאו את הפסח מחלקת הבשר, נלעייט לכם את הפרס באכל" ... קבעה הדודה.

לא היתה להם אפוא שום ברירה, והם נאלצו לצית.

בלילה, על משכבי הקש הצוננים היו בוכים על מר גורלם, ומרטיבים את הקש בדמעותיהם, דמעות של יתומים חסרי ישע, אך לבכים לא היתה אזן קשבת.

מציאה

פעם מצא אחד היתומים מטבע בעלת ערך נפר, בתחלה רצה היתום לקנות תמורת המטבע מנה הגונה של אכל, כדי לאכל פעם בחיים לשבעה, אך לאחר הרהור נוסף, עלה במחו רעיון לעשות עסק כלשהו עם המטבע, ובכרוח שיפל בחלקו לקנות לחם!

הוא הלך לרבע הנוצרים וקנה שם גתח גדול של בשר טרף. ולמחרת בבוקר, פאשר מסר לו הדוד את הסל עם מנות הבשר לחלקה בין הקונים ולהביא כסף תמורתן, הוא מכר גם את גתח בשר הטרפה שלו בתור בשר כשר, וקבל מחיר גבוה בהרבה מזה ששלם, את הפסח שהרויח הסתיר הסתיר היטב, וכאשר אחיו לצרה חזר גם הוא מסיבובו בין הלוקחות, הוא לקח אותו והלך אתו לרחוב נדח, ושם קנו לחם, גבינה ובירה, ושניהם ערכו סעודה פדת...

הפסח מנין? שאל השני.

מצאתי! היתה התשובה.

והאח-לצרה לא שאל שאלות נוספות...

כעבור זמן מה קנה שוב גתח בשר טרף, שם אותו, למחרת, בין מנות הבשר הפשר ושוב נפל בחלקו רוח נפר. אחר הצהרים התחמק שוב עם עמיתו לרחוב הנדח, קנה דברי מאכל בשפע, שהספיק להם לסעודה דשנה.

היכן השגת פסח היום? הקשה החבר היתום שוב.

גם היום נפלה לידי מציאה, בא המענה.

כך התנהל הענין כמה ימים: רכישת בשר טרף, ערבובו עם הבשר הכשר ומכירתו במחיר גבוה. צרכני הבשר היו קונים אצלם את הבשר ללא פקפוק, בהיותם בטוחים שהבשר כשר למהדרין. האטליז של הדוד עמד תחת השגחה מעלה, ואף אחד לא העלה את החשד שעלולים להביא להם בשר ממקום אחר...

נתחי בשר הטרפה הלכו וגדלו מיום ליום, ובד בבד גדלו גם הרוחים. וכך מיום ליום יכלו שני היתומים להרשות לעצמם לבזבז יותר ויותר כסף על ארוחות יקרות ומעדנים משבחים. החבר התחיל לפקפק בקשר למקורות הכסף ויום אחד הטיח בפני מאכיל הטרפה:

"אל תפסם אותי יותר בפרוץ השקוף שאתה מוצא מציאות! קורה שמוצאים פעם, פעמים, אף לא יום יום! עזב אותי עם השקרים שלך, אמר לי את האמת, מנין אתה משיג את הכסף?"

אף הלה החריש וסרב לגלות את האמת. "שנינו הננו יתומים באותה מדה!" לחץ עליו החבר, "לשנינו אין לא אב ולא אם, לא אח ולא אחות... שנינו שקועים באותו בץ וגורלנו גורל אחד, האם אינך יכול לבטח בי?"

מאכיל הטרפות נתרפא:

הב לי את ידך בתקיעת כף שלא תספור לאף אחד ואז אגלה לך...
השנים תקעו כף, ולאחר שהחבר נשבע לשמור על הסוד "עד עולם" ספר לו
הלה על מעשי הנבלה אותם הוא מבצע יום כדי להרויח את הכסף.

תאות הפצע

כדי להגדיל את ה"עסק" הוא למד את עמיתו לעכב אצלו סכומי כסף מהפדיון
היומי עבור הבשר שהוא מחלק, לקנות בכסף בשר טרפה ולמכרו בתור בשר כשר
במחיר גבוה יותר, ולמחרת להחזיר לדוד את הקרן, ולהמשיך לסחור בכספי הרוח,
שילכו ויגדלו מיום ליום.

בהיותם בורים גמורים וחסרי חנוך לחלוטין, לא יכלו כלל להעריך את גדל
הפשע שהם מבצעים. חוץ מזה היה בכך מעשה שטן כדי להכשיל יהודים באכילת
טרפה, כי ה"עסק" התקדם בצעדי ענק והתפתח והתרחב ללא מעצור. בזה אחר
זה הפכו המטבחים של משפחות חרדיות לאין ספור למטבחי טרפה.

במשך שנה שלמה המשיכו שני החברים בתרמיתם הנפשטת: ערוב בשר
טרפה בתוך הבשר הכשר, וכך להגדיל את הפדיון ולשלשל את ההפרש לפיסם.
תאות הפצע שלהם לא ידעה מעצור, ולמרות שחסכו כבר סכום הגון על ידי
מעשיהם המבישים, חפשו דרכים כיצד להגדיל את ה"עסק". הם נדברו ביניהם
שאחד מהם יתחיל בכונה תחלה לריב עם הדוד ולהחריף את החפוכים עד כדי
שהדוד יסלק אותו מהעבודה, ואז הוא ילך ויציע את עצמו לעבודה באטליז אחר
באזור מרחק, אפלו בשכר נמוך ביותר, ולו רק תמורת אכל בלבד. אין דבר, זה
ישתלם! כי על ידי כך תנתן להם האפשרות להפיץ את בשר הטרפה בין הקלוחות
החדשים ולגרף רווחים נוספים.

פרובוקציה

אומר ועושה: היתום המבגר יותר פתח בכונה בשורה של פעולות פרובוקטיביות
כדי לעורר את חמתו של הדוד. הוא עבד באטיות משגעת, רטן כל הזמן ועשה
מ"שגים" על כל צעד ושעל. כשהדוד היה מעיר לו על כך, היה עונה בחצפה
ובהתרברבות ובצפצוף ארוך... לבסוף נתמלאה הסאה, והדוד סלק אותו מהעבודה
ושלח אותו "לכל הרוחות"...

הוא השאיר אפוא את כל הקונים בשביל חברו והוא עצמו הלך לקצב השני של קראקא והצליח להתקבל לעבודה אצל קצב אחר, שגם באטליזו מכרו רק בשר פשוט למהדרין...

כאן חזר מחדש התהליך המביש. כאשר שלח אותו ה"בוס" החדש לחלק כמות של כף וכף קילוגרמים בשר פשוט, הוסיף משלו כמה נתחים של בשר טרפה שרכש לפני כן אצל הגוים במחיר זול, ומכר גם אותן בתור בשר פשוט במחיר יקר ואת הרוח הנקי מהפרשי המחירים היה משלשל לכיסו.

שני החברים, למרות שעבדו באטליזים רחוקים זה מזה, המשיכו בחשאי להיות שתפים בעסקיהם השפלים. הם נשבעו זה לזה בתקיעת כף לא להעלים זה מזה אף פרוטה אחת. הם היו נפגשים לעתים קרובות, במקומות מיעדים, נסתרים מעין זרים, כדי לספר את צורות כספיהם ולסכם את הרווחים, וכן ללבוש "בעיות עסקיות": כיצד לתכנן את הענינים, והיכן להשיג בשר טרפה והאטליז שאלנו ילך וישגשג, עד שנהפך שנינו לקצבים גדולים! אם נשקיע אותם מאמצים ואותו עמל ויגע, שאנו מבזבזים עכשו בשביל אחרים כדי לבנות את עצמנו, נגיע לבסוף לעשר רב!

בהתאם לתכנית שתכננה מראש, השאיר היתום הצעיר את הרגל באמצע הנסור, ובהכריזו שהוא עוזב את העבודה ברגע זה כדי להיות שתף עם חברו, הסתלקו שניהם מהאטליז.

אטליז משלהם

הם שכרו להם חנות בשביל אטליז, קנו להם עגל והביאו אותו לשחיטה בבית המטבחיים, שלמו עבור השחיטה והבדיקה המהדרת למהדרין מן המהדרין, וכן את כל ההטלים והמסים הגבוהים, שיקרו מאד את הפשוט, וביעת ובעונה אחת שכרו מחסן במרתף של בנין באיזו סמטה נדחת באזור מרחק ברבע הנוצרים, מקום שם שחטו בעצמם עגל נוסף, שבשורו עלה להם בזיל הזול, ואחר כך ערבבו את שני סוגי הבשר, מכרו הכל בתור בשר פשוט והרוויחו כפלים.

קונים היו להם לרב, הם המשיכו לספק בשר ללקוחות של מעבידיהם לשעבר, ואף רכשו לקוחות חדשים באזורים המרחקים ביותר העניקו הנחות על ימין ועל שמאל, השפילו להמציא לצרכנים השונים את החלקים המתאימים, וחלקו עצמות כתוספת חנם, וכלם היו מרצים, אף אחד לא יכול היה להעלות את החשד הקל ביותר, שיש להם עסק עם מאכילי טרפות מהסוג הגרוע ביותר. היתכן? הרי כל כך הרבה שנים קונים אצלם בשר ואף פעם לא ארעה שום תקלה?

הם עבדו בזהירות רבה. הקפידו להחזיק באטליז רק כמיות בשור כאלה שיתאימו לכמות שנשחטה בשבילם בהשגחה המעלה. בכל פעם שהמשגיחים באו לערוך בקורת, הם מצאו שהכל בסדר ללא כל דפי, את בשור הטורפה החזיקו במחסן נסתר, ומשם היו מוציאים אותו ובאין רואים משוגקים ללקוחות.

העסק מתפתח

העסק הלך והתרחב משבוע לשבוע. בערבי שבתות ובערבי חג היו כבר צריכים לשחט כמה בהמות, כי הבקוש הלך וגבר. עקרות הבית ידעו שאצל שני הקצבים החדשים אפשר לקנות את החלקים הטובים ביותר במחיר הזול ביותר. הודות למוניטין שיצאו לאטליז שלהם הצליחו לחדר לבתים האמידים ביותר, רכושם הלך וגדל מיום ליום, הם רכשו מבנה גדול עם רפתות וכן קנו להם דירה בשבילם. סוחרים נכבדים ופריצים מהסביבה היו מבאי ביתם ועשו אתם עסקות גדולות בראשי בקר, צאן וכבשים.

אצל הקצבים האחרים ירד הפדיון במדה נפרת, והיו כאלה שנאלצו לסגר את עסקיהם בגללם. אף אחד לא היה יכול להתחרות בהם. הם הפכו לבעלי המקצוע הממחים ביותר בענף. קצבים ותיקים היו מצפים ביראת כבוד למוצא פיהם. השנים התחילו להתלבש יפה ובכל ההדור. שדכנים הדפקו על פתחיהם והציעו להם את השדוכים הטובים ביותר, הם פארו נדבות ותרומות לצדקה ולמטרות צבוריות בידי רחבה.

בשעות הקטנות של הלילה הפכו להיות שוב "שוליות" של קצבים, בעמלם קשה, במחסן הסתר שלהם בסמטת הנוצרים, לשחט, לפשט את העור, לגרם, לנסר ולחתך ולהפריד את החלקים של בשור הטורפה: בשעות הבקר שוב עבדו באטליז שלהם בבשור הכשר. אף אחד מהצהרים, לאחר שגמרו את השווק והחלקה של הבשור הכשר והטורף, וכסף הפדיון הגדיש את כיסיהם, התקשטו בבגדי הפאר וצעדו על פני רחובות העיר עקב בצד אגודל ברב הוד הדר וחישיבות...

שומרי סוד

הם חיו חיי רנקים, ללא אשה וללא ילדים, גם משרתים לא היו להם, כן שאף אחד לא ידע על מעשיהם הנפשעים, ואף צל של חשד לא נפל עליהם. ברבות הימים נשאו להם נשים, אף גם אז השפילו בתחבולות מתחכמות, להעלים ולהסתיר את מעשיהם הנתעבים, כן שאף נפש חיה לא ידעה על כך. אחרי

החתנה נהלו את ארץ חיייהם ביד רחבה כפיא להגבירים בעלי מעמד. ביתם היה פתוח לרוחה, וכל אורח חשוב שהגיע לעיר התאכסן אצלם ונהנה מידם הנדיבה. הם התגוררו באחד הבתים היפים ביותר בקראקא. שני השתפים החזיקו דירות פאר גדולות, שתפסו בנין שלם. המשפחות גדלו, נולדו להם ילדים שפטמו במותרות ובתפנוקים. כשהגיעו לגיל חנוף לקחו בשבילם את המלמדים והמחנכים הטובים ביותר. היו להם מספיק חדרים בשביל מורים פרטיים, ומקומות אכסון בשביל בני ישיבה ותלמידי חכמים. הם רכשו להם פלים נאים ורהיטי פאר. המזנון התמלא יותר ויותר בכלי כסף ובכלי זהב ואגרסלים יקרי ערך.

את הילדים השאינו בגיל צעיר מאד, והחתנו עם המשפחות המיחסות והמכבדות ביותר, כי הכסף היה בשפע רב והם יכלו להבטיח נדונות גדולות, וגם החזיקו את הזוגות הצעירים על שלחנם, שנים רבות אחרי החתנה, כדי שפסי הנדונה ישקעו ב"משכנתאות" שהניבו רבית ורבית דרבית... הונם ורכושם גדלו מיום ליום. העסקים הכשרים בלבד הביאו להם הכנסה די והותר כדי לחיות חיי עשר ורוחה, ואלו העסקים השחורים השפלים הכניסו להם הון תועפות.

אחרי שנים רבות בא עליהם פחטף המשבר בעסקיהם המתעבים, הדבר התרחש באופן בלתי צפוי לגמרי.

החתן לומד

פעם חזר אחד מהשתפים מנסיעה מסחרית בעצומו של החורף. ובהיותו עיף מהדרך וקופא מקור, נכנס בלי משים לאחד מחדרי הבית, מקום שם ישב חתנו הצעיר על יד שלחן עמוס ספרים ולמד בהתמדה. הוא השתהה בחדר כדי להתחמם ותוף כדי כה נמשך כבחבלי קסם אחרי נגון הגמרא הערב, שהשתפה בחלל האויר, בקולו הדק והצלול של חתנו על-הימים, בנעימה לבבית, שהקסימה אותו כל כלו. לפתע הוא שומע מבין צלילי המנגינה, קטעי מאמרים שחתנו משנן מתוך הספרים:

"האוכל חלב או בשר טרפה חייב כרת! על עברה זו אפשר לכפר על ידי תשובה, אך אם לא עשה תשובה הריהו נכרת מהעולם ואינו מגיע למחצית שנותיו, ברם גם מיתה אינה מעבירה את העוון כליל, והוא חייב לרדת לגיהנום ולהשרף במדורים השונים כדי להטהר מהחטא ולזכות לכפרה מלאה."

"במה דברים אמורים?" המשיך החתן, "אם אכל את המאכלות האסורות בשוגג, בלי כונה, אבל אם חטא במזיד וגם החטיא את האחרים טרפות בזדון, הרי גם

התשובה אינה מועילה, אין לו חלק לעולם הבא ואינו קם בתחיית המתים. הוא נדון להקלע בכף הקלע לנצח נצחים! גיהנום כלה והם אינם כלים..."

הרהורי חרטה

זעזוע עמוק עבר בלבו של החותן הבור והעם הארץ, במאכיל הטרפות, בהאזינו לדברים שחתנו צוט מתוך הספרים הקדושים, הוא שקע בפרסה כשפגיו סמוקים מרב בנשה, והרהורים כבדים מלאו את מחו, הוא התחיל לתאר לעצמו מה צפוי למאכיל טרפות כמוהו כשיבוא בפני בית דין של מעלה, יורידו אותו לאלתר לשאול תחתיות כדי להצלות לנצח באש הגיהנום. תשובה אינה קימת בשבילו, גם לאחר ביאת המשיח, כאשר כל המתים, ואפילו הרשעים והפושעים (שכבר מרקו את עוונם) יקומו מקברייהם בתחיית המתים, אבל הוא יוסיף להקלע ללא הרף בכף הקלע. אש הגיהנום תכלה, ואלו הוא, ימשיך להיות נדון ליסורי תפת לעולמי עולמים. אימה חשכה ירדה עליו, הוא הרגיש שמררתו נשפכת בקרבו ונפשו מרה עליו מאד, הוא קם מפרסותו בפיק ברכים וברגלים כושלות ונכנס למעונו, כשהוא נמצא על סף התמוטטות.

אשתו כמעט הכתה בהלם למראה דמותו השבורה והרצוצה. פני הקצב שלו, שזרחו תמיד באדמימות שופעת בריאות, היו עתה חגרים כסיד וחרושים קמטי אימה ומועקה, הוא הפיל את עצמו על הספה, עם הפנים למטה, ופרץ בבכי מר, צמרמורת עברה בכל גופה לשמע בכיו. הקולות פרחו מפיו בצרימה אימה כמו מתוך גרונו של פר שחוט.

"מה קרה לך?" שאלה אשתו כשהיא רועדת מפחד, "מדוע אתה כל כך בוכה?"
אולם היא לא קבלה כל מענה. הוא המשיך לבכות ולילל ללא הרף, נחלי דמעות זרמו מעיניו, והוא הלם בשני אגרופיו עד שמוחו חשב להתפוצץ. הוא צעק בלי הפסק: "אוי לי ואוי לחיי!!!"

השתף מרגיע

האשה רצה לקרא לשתף, אולי הוא יצליח להציל מפיו מה קרה, השתף בא בריצה וגם הוא נדהם למראה שתפו, השווע על הספה, מטיח אגרופיו בראשו, ומשמיע יללות כשל חיה פצועה.

"מה ארע לך?" הפגיע בו השתף בטלטלו את כתפיו, "אמר מלה!! האם מישוהו שדד אותך? האם הסתבכת בענייני כספים? אל דאגה! נוכל לעמוד בך... יש לנו מספיק..."

גם אשתו נסתה שוב לדובב אותו בהרעיפה עליו במתק לשון דברי הרגעה מרפכי לב:

"הרי לא חסר לנו שום דבר: נתברכנו ברוך ה' בעושר, כבוד, גדלה, וכלות לשם ולתפארת! דירת פאר עם כל המותרות שאין כמוה בכל העיר! האנשים הנכבדים ביותר גאים להיות מבאי ביתנו, אוכלים אצלנו ומבלים אצלנו, ואף מקבלים אצלנו את התרומות הגדולות ביותר למוסדות ולמטרות צדקה... אם כן, מדוע נפלת פתאם לתוך תהום כזה של יאוש ושברון לב?"

עברה שעה ארפה עד שמאכיל הטרפות יכל להרגע ולהפסיק את בכיו, כשהרים את פניו היה קשה להכירו. הוא רמו לאשתו שתצא מהחדר, הוא רוצה להמתיק סוד עם שתפו. כאשר יצאה אשתו מהחדר והוא נשאר לבדו עם חברו לפשע, פרץ מחדש בבכי תמרורים ללא הפוגות, הוא הרעיד כל גופו אחוז עוית ומתפתל ביסורים, והיה נדמה שהנה יתקף אותו השבץ...

השתף הסתכל במחזה כשהדם קופא בעורקיו, וצפה בכליון עינים לשמע מלה כלשהי שתבהיר את סבת הבכי האים הזה.

לְבִסּוֹף הַצֵּלִיחַ מֵאֲכִיל הַטְּרָפוֹת בְּמֵאֲמָצִים מְרִבִּים לְהִתְגַּבֵּר עַל הַתְּקַפַּת הַיְּגוֹן
וּלְשִׁלֹּט קֶצֶת עַל עֲצָמוֹ, וּבְגִיסוֹ אֶת שְׂאֲרֵית כָּחוֹ, לְחֹשׁ לַעֲבֹר שְׁתַּפּוֹ:
"אֲנִי תַמְכֵּךְ בִּי, וְנִצָּא לַגּוֹ... נִלְךָ הִרְחַק הִרְחַק, כְּדֵי שֶׁאַף אֶחָד לֹא יִקְשִׁיב לְשִׁחְתָּנוּ..."

השנים יצאו לגן הנאה והמטפח, שהשקע בו הון רב, ואשר היה נושא לקנאה גם בין הפריצים העשירים ביותר, הם נכנסו עמק לתוך חרשת עצים צפופים, ושם מצא מאכיל הטירות את לשונו:

שתף לצרה

"דע לה, שתפי היקר, שהשטן, הוא היצר הרע, לכד אותנו ברשתו... הוא סגור את עינינו בתאוות הממון ועל ידי כך המיט עלינו שואה שלא נחלץ ממנה לנצח נצחים! פי נגזר עלינו להיות לידראון לעולמי עולמים! כל כספנו וזהבנו, כל היהלומים ואבני החן, הנילות המפארות והגנים הפורחים לא יחלצו אותנו מצרה זו, ולא יוכלו לגרע במאומה מהסבל האים המצפה לנו... ויום הדין אינו רחוק! כבר עברנו כמעט את מחצית שנותינו ואין לנו כל סכוי להאריך ימים... כי שנינו חזרים כרת! זה הענש הראשון בסדרת הענשין שיחולו על ראשינו: להפדת מן העולם בדמי ימינו! ואם תאמר שהמנות אינו מפחיד אותה, שהרי רק פעם אחת מתים ולא פעמים, ולא חשוב לה מתי זה קורה? אם כן ידוע תדע שרק אז, דווקא אחרי שנסתלק מן העולם, מוכנים ומזמנים בשבילנו יסורי תפת כאלה, שאי אפשר להעלותם בדמיון אנוש! אלה אלפי מיתות משנות נכוננו לנו..."

וכאן חזר בפניו על הדברים ששמע זה עתה מפי חתנו, שקרא אותם לפי תמו מתוך ספרי הקדש: כל גזר דינו של מי שמאכיל גבולות וטרפות ומחטיא את הרבים, שגם התשובה אינה מכפרת עליו ושאינו לו תקנה עולמית, והוא הוסיף בקול דווי מרירות ויאוש:

"הגע בעצמך, זה שלשים שנה אנו מציפים את העיר בבשר טרפה, וכמה מאות ואלפים יהודים תמימים נכשלו על ידינו בעברות חמורות ביותר! ראה מה גדול כחו של השטן! עיר כמו קראקא המלאה סופרים וחכמים, צדיקים וחסידים, רבנים ואנשי מעשה, ואף אחד אינו מעלה נגדנו אף חשד קל שבקלים! כלם מבשלים ואוכלים את בשר הפגול שאנו שוחטים לילה לילה! בני המשפחות התרדיות ביותר קונים אצלנו בשר ללא כל פקפוק, בכתנות המפארות ביותר, בסעדות בר-מצה, בסיימי הש"ס, בקדושים' של שמחת תורה, שבהם משתתפים יהודים עם שטרמלים וקפוטות של משי וקטיפה, מעלים על השלחנות נתחי בשר הפגול שלנו, גבלה וטרפה, חלב ודם! מה יתרון לנו מכל העושר שלנו? האם אנו אוכלים בשתי כפיות בבת אחת? האם הבטן אינה שבעה מלחם ובצלים באותה מדה שהיא שבעה מעוגות קרם ומאמצות בשר הודו? שנות חיינו המעטות חולפות כצל עובר וכענן כלה... ואז נצטרך להתיצב בפני בית דין של מעלה למסור דין וחשבון על

מעשינו! וְשֵׁם לֹא יוֹעִילוּ לָנוּ שׁוּם תְּרוּצִים וְשׁוּם תַּחֲבֹלוֹת! מִלֵּאכֵי חֲבֵלָה לֵאמֹר סֹפֵר כָּבֶר מִצָּפִים לָנוּ כִּדִּי לַעֲנוֹת אוֹתָנוּ בְּגִיהָנָם, בְּעֲנוּיִים קָשִׁים וְנוֹרָאִים שָׂאִין לְתֹאכְרָם, כָּל הַסֵּבֶל וְהַמְצוּקוֹת שֶׁל יִלְדוּתָנוּ אֶצֶל הַדּוֹד, יְתוּמִים רַעֲבִים וַיִּחָפִּים, יֵרָאוּ כְּגֹן עֵדֶן לַעֲמֵת רָגַע אֶחָד בַּמְדוּרֵי הַתַּפֶּת אֲשֶׁר בַּשָּׂאוֹל תַּחֲתִית!....”

לְשִׁמֶע תֹּאמְרֵי זֹעָה אֵלֶּה נִתְקַף גַּם הַשְׁתָּף בַּחֲרָדָה עֲמָקָה. גַּם עָלָיו נִפְלָה אֵימָה חֲשִׁכָה וְהוּא לֹא יָדַע אֶת נִפְשׁוֹ מִרַב פֶּחַד מִפְּנֵי הָעֲתִיד הָאֵלִים הַצָּפוּי לוֹ, וְאֲשֶׁר נִרְאָה לוֹ בְּרָגַע זֶה מוֹחֲשֵׁי מָאָד, וְשָׂאִין מִמֶּנּוּ מָנוֹס.

שָׁעָה אַרְכָּה צָעֵדוּ הַשְּׁנַיִם בַּשְּׂבִילֵי הַגֶּן הַמִּפְאָר, כְּשֶׁרֹאשֵׁיהֶם רְכוּנִים, פְּנִיָּהֶם חֲרוּשִׁי יִגּוֹן וּמַעֲיִנֵיהֶם מִצִּיץ הַיָּאוֹשׁ, הֵם הַחֲרִישׁוֹ מִרַב הָלֶם, כְּשֶׁמִּחְשְׁבוֹת כְּבִדּוֹת וְנוּגוֹת מִתְרוֹצְצוֹת בְּמַחֲם. כָּל אֶחָד נִסָּה לְתֹאֵר לַעֲצֻמוֹ אֶת הַסִּיעָרָה שֶׁתַּחֲלוּל בַּמְדוּרֵי הַשָּׂאוֹל כְּשֶׁהֵם יוֹבְאוּ לְשֵׁם לְאַחַר מוֹתָם: דְּוָדִים מִיְּחָדִים מִלֵּאִים זָפֶת רוֹתַחַת יֵהִיוּ מוֹסְקִים בַּשְּׂבִילִם, שְׂפּוּדִים עֲנֻקִּים לֹוְהִטִּים יִתְחַבּוּ לְתוֹךְ גּוֹפּוֹתֵיהֶם הַטְּמָאוֹת, וּבָהֶם יִקְלְעוּ אוֹתָם לְתוֹךְ הַיּוֹרוֹת הָרוֹתַחוֹת. יִגְמְרוּ בְּדוֹד אֶחָד יִכְנָסוּ לְדוֹד שְׁנֵי וְכֹן הִלָּאָה בְּלִי סוֹף וּבְלִי קֶץ. זַעֲקוֹת הַשֶּׁבֶר שֶׁלָּהֶם לֹא יִשְׁמְעוּ, אֲנָקַת יִסּוּרֵיהֶם תִּפֹּל עַל אֲזָנֵיהֶם אֲטוּמוֹת. כָּל הַשְּׁעָרִים יֵהִיוּ נִעּוּלִים בְּפִנֵּיהֶם וְשׁוֹעֲתָם לֹא תִגִּיעַ אֶל כֶּסֶף הַכְּבוֹד. כִּי הֵם הַגְּרוּעִים בְּיוֹתֵר מִבֵּין עוֹבְרֵי הָעֵבְרוֹת. דּוֹמָה שֶׁהַרְשָׁע הַמְרָשָׁע בְּיוֹתֵר בְּעוֹלָם, לֹא בָצַע בְּמִשְׁוֹף כָּל יְמֵי חַיָּו פְּשָׁעִים כָּל כֹּף חֲמוּרִים כְּפִי שֶׁהֵם עָשׂוּ. יוֹתֵר מִשְׁלֹשִׁים שָׁנָה רְצוּפוֹת הָאֲכִילוּ יוֹם יוֹם טְרַפּוֹת לַעִיר שְׁלֵמָה, בְּהַכְשִׁילָם אֶלְפֵי יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת, לְהַגְעִיל בְּבִשָּׁר תוֹעֵבָה וּלְעֵבֶר עַל אִסּוּרֵי חֲמוּרִים בְּיוֹתֵר!

מחליטים לפנות אל הרב

הֵם הַמְשִׁיכוּ לַצֵּד בַּדְּמָמָה כְּשֶׁהֵם עוֹשִׂים אֶת חֲשַׁבּוֹן נִפְשָׁם, בּוֹדְקִים וּמִנְתַּחֲחִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם וְטוֹבְעִים בָּיָם שֶׁל חֲרָטָה. אַחֲרֵי הַרְהוּרִים מְרַבִּים וְחֲטוּיִים עֲמָקִים בְּתוֹךְ נִפְשָׁם פְּנִימָה, קָרַע אֶחָד הַשְּׁתַּפִּים אֶת הַדְּמָמָה בְּאִמְרוֹ אֶל חֲבֵרוֹ:

”אַתָּה יוֹדֵעַ מָה? הֲבֵה נִכְנָס אֶל רַב הָעִיר וְנִגְלָה לְפָנָיו אֶת כָּל לִבֵּנוּ. נִתְּנָה לְפָנָיו וְדוּי מִלֵּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ וְנִסְפָּר לוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים הַנִּתְעַבִּים וְהַשְּׁפִלִים שֶׁבָּצַעְנוּ מֵאִז עַמְדָנוּ עַל דַּעֲתָנוּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה, לֹא נִכְחַד מִמֶּנּוּ מֵאוּמָה! אוּלֵי בְּכָל זֹאת יוֹכַל הָרַב לְמַצֵּא בַּשְּׂבִילֵינוּ פֶּתַח לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה.

”אֲנִי מוֹכֵן לְקַבֵּל עַל עֲצָמִי כָּל ‘תִּקּוּן’ שֶׁיִּטֵּל עָלַי: לַחֲיוֹת חַיִּי עֲנִי וּמִצּוֹקָה, לַעֲנוֹת אֶת נִפְשִׁי בַּתְּעִנּוּת, לְסַבֵּל הַשְּׁפָלוֹת וּבִשּׁוֹת וּבְלִבָּד לְהַנְצִל מֵהַגְזֵר דִּין הַנוֹרָא הַצָּפוּי לָנוּ כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. כִּי אֵיזָה עֲרֹךְ יֵשׁ לְסַבֵּל וּלְבַזְיוֹנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה לַעֲמֵת יִסּוּרֵי הַתַּפֶּת הָאֵין סוֹפִיִּים בַּמְדוּרֵי הַשָּׂאוֹל בְּעוֹלָם הַבָּא? כָּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ קֶץ

לכל צרה. שום סבל אינו נמשך ללא סוף. ואלו בעולם הבא נמשך כל דבר לנצח נצחים!

"אין לנו שום יצאה אחרת! אנו חייבים להפסיק מיד את העסק הנתעב, ולנסות בכל הדרכים לעשות משהו לתקון נפשותינו..."

שני השתפים שפכו לא מעט דמעות במשך אותה שיחה של חשבון הנפש, ולבסוף קבלו את ההחלטה האיתנה, ששניהם ביחד יכנסו באותו ערב אל הרב של קראקא, להתנדות בפניו על הכל ולבקש ממנו להורות להם דרך לתשובה שלמה, שתכפר על חטאיהם הכבדים.

זעקת שבר

באותה תקופה בה התרחש הפשע המביש של הפצת בשר הטורפה, ישב על כס הרבנות בקראקא הצדיק והמקבל הקדוש רבי נתן שפירא, מחבר ספר הקבלה המפורסם "מגלה עמקות". הוא היה איש אלקים, קדוש וטהור, שכל רז לא אגיס ליה. עיניו הפקוחות והצלולות חדרו כליות ולב וידעו כל מה שמתרחש בסתרי סתרים, הוא היה בקי בחכמת הפרצוף, ובהסתכלו בפני איש יכל לקרא את מחשבותיו הנסתרות ביותר, כל הסודות והרמזים הפמוסים הכלולים באותיות התורה הקדושה, היו גלויים וברורים בפניו.

אך במקרה זה כאלו העביר השטן דוק של ערפל על פני עיניו הטהורות של הרב, כדי שהוא לא יבחין במעשים הנוראים המתרחשים סביבו, בעיר שבה כהן כמרא דאתרא, והוא לא חש ולא הרגיש בפשעים האיומים המבצעים על ידי שני בעלי בתים חשובים ונכבדים, החוטאים ומחטיאים את הרבים, ומכשילים את היהודים החרדים ביותר באסורים החמורים ביותר של נבלה, טרפה, חלב ודם. במשך אותה העת פוצו הרבה פעמים מגפות בקראקא, פעם בין המבגרים, שנתקפו פתאום במחלות, נפלו למשכב לימים ספורים ונסתלקו מהעולם בדימי ימיהם: ופעם בין ילדים רכים, שעוד לא הספיקו לטעם טעם החיים, וגועו לפני זמנם.

בעל "מגלה עמקות", הרב של העיר, היה מכריז לעתים קרובות על ימי תפלה וצום לביטל את רע הגזירה, ואז חלה הפוגה במכת המגפה לזמן מה, אך כעבור תקופה מסוימת, הייתה המגפה מתחדשת ומפילה חללים במספר רב. בית העלמין היה צר מלהכיל את הקברים החדשים לבקרים, של מבגרים ותינוקות רכים שנספו במגפה.

בעל "מגלה עמקות", הרוצה הנאמן של צאן עדתו, הרגיש בחוש, שאי שם במקום סתר לוחשת אש זרה... שחטאים נוראים מתבצעים במסתרים, ובגללם נשפך חרון אף ה' על כל העיר. אך לגלות, מי, מה, איפה דבר זה, נבצר ממנו. השטן הפעיל את כל כחות הטמאה כדי להעלים את הפשע מעיניו הבהירות של בעל "מגלה עמקות".

עוד באותו לילה, הופיעו בפתח הבנין של בית דינו שני הנגידים הגדולים ביותר בעיר, שני הקצבים השתפים, שבגידם הרחבה הם החזיקו ותמכו במוסדות צדקה רבים, תלמודי תורה וישיבות.

"פרוים הבאים!" קבלו המשמשים את פניהם בכבוד רב, וחשו מיד להודיע לבעל "מגלה עמקות" על בואם של שני הגבירים החשובים והנכבדים...

ללא שהיות יתרות הכנסו תכף שני הקצבים השתפים לתוך החדר הנאה ביותר בדירת הרב: הושיבו אותם בכרסאות פאר, והרב בעל "מגלה עמקות" קדם את פניהם בכבוד רב, כיאה לנגידים בעלי צדקה כמותם. הרבנית הביאה כבוד והגישה אל השלחן, אך האורחים לא רצו לטעם מאומה, הם לחשו לרב שהם באו לדבר אתו בענין חשוב ביותר, ובקשו להשאיר אתו לבד בחדר, כי הם רוצים לגלות לו סוד גדול...

הרב צוה מיד על כל הנוכחים לעזוב את החדר, הדלת נסגרה, ושני הקצבים נשארו לבד עם הרב.

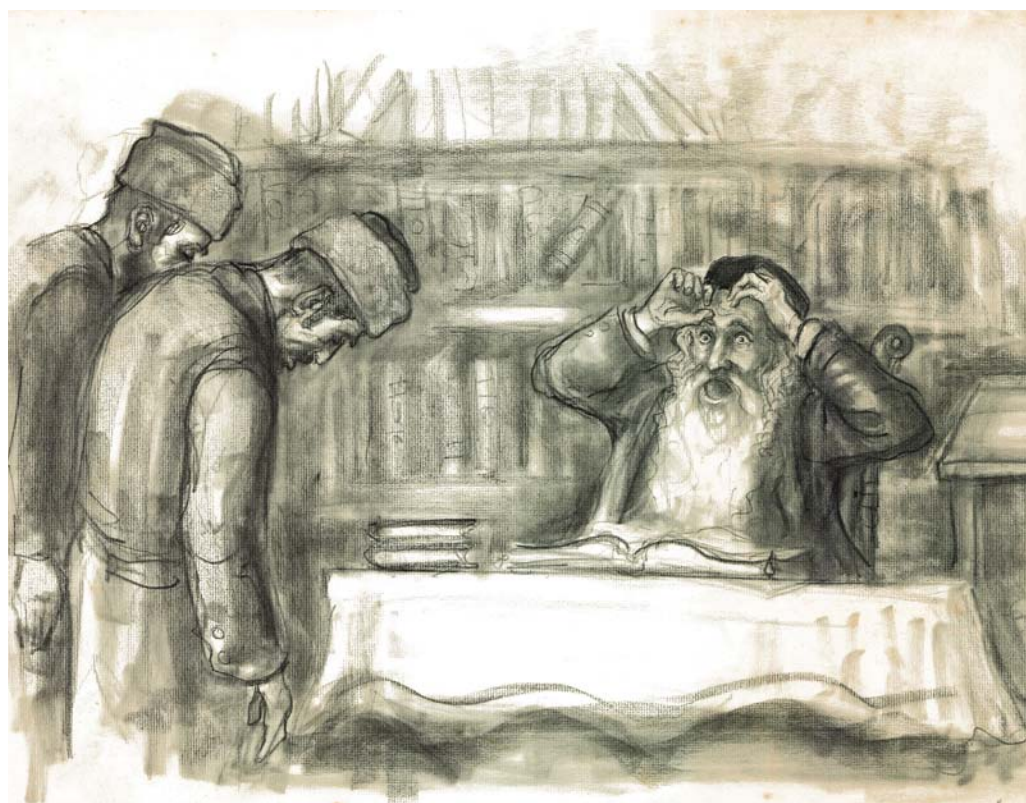
הרב נדהם

בראש מויד ובפנים לוהטות מבישה ובקול רועי דמעות, גלל אחד מהשתפים את כל הפרשה המבישה, בהתנדותו בפני הרב שזה עשרות שנים שהם מאכילים טרפות לתושבי העיר, וכי כמעט אין בית בקראקא שמטבחיו לא נטרף בבשר פגולים. הם ספרו לרב את כל ספור חיייהם על כל פרטיו, את חיותיהם הקשות של ימי ילדותם, כשנשארו יתומים מאב ואם וסבלו חרפת רעב, ועד שהעפילו לפסגת העשר. הם תארו כיצד התחילו להגניב נתחי בשר טרפה קטנים לתוך השקיות של הבשר הפשר; ואיך התקדמו אחר כך והפכו לקצבים עצמאיים, שחטו עגל אחד על ידי שוחט כדת וכדין, ועגל שני שחטו בעצמם במחסן סתר בסמטה נדחת, ואז עברו לשחיטת פרה אחת ואחר כך הרבה פרות, חלק כשר וחלק טרפה, ומפיצים יותר ויותר בשר פגול ומכשילים מאות ואלפים בעברות חמורות, וכך הם גורפים הון תועפות, וממלאים את בתייהם בכסף וזהב, קונים קרקעות ורוכשים נכס אחר נכס... והעסקים הנתעבים נמשכים ללא מעצור...

בעל "מגלה עמקות" הקשיב לספורם כשדמו קופא בעורקיו. תחלה לא יכל להאמין למשמע אָזְנֵי, תועבה כזו לא תתכן! אך ככל שהפרשה נגולה בפניו על כל פרטיה ודקדוקיה, נוכח לדעת שאמנם אמת נכון הדבר! נעשתה הנבלה הזאת בישראל!!!

החדר עם שני הקצבים התחיל להסתחרר לנגד עיניו, מעיו נתהפכו בקרבו וכל גופו נתפסה בזה קרה, ואז הליט את פניו בשתי ידיו, כשהוא רועד כלו ושניו דא לדא נקשן... באמצו כל כחותיו, התמלטה מפיו זעקת שבר קורעת לב:

"אוי לנו ואבוי לנפשנו! מה רבים הם האנשים הפְּשָׁרִים, קדושים וטהורים, תינוקות של בית רבן ועוללים ויונקים חפים מפשע שנגדע פתיל חייהם בגלל מעשים מתעבים אלה! כמה תעניות גזרתי, כמה ימי תפלה קבעתי, כמה השגחנו בשבע עינים, בדקנו וחקרנו ודקדקנו שלא ידבק בנו שום עוון או חטא, שלא ימצא בתוכנו שרש פורה ראש ולענה, שה' יתברך יסיר מעלינו את חרון אפו והמגפה תעצר! ומי היה יכול לחלם שהנה פשעים אימים ונוראים כאלה מתבצעים יום ויום ושעה שעה ממש מתחת לאף ואין שומע ואין רואה!

"מן השמים העלימו ממני את דבר התועבה! עיני כאלו פסו בערפל סמיה, כדי שלא אראה ולא אדע".

כאשר שמעו שני השתפים את דברי הרב, שיצאו מתוך לב קרוע ומרתח, וראו כיצד הוא מתפתל ומתיסר מרב צער ומועקה, פרצו שניהם בבכי תמרורים. גם הצדיק בעל "מגלה עמקות" בכה ללא הפוגות, מבלי יכלת להשלים עם המחשבה שדבר אים כזה קרה בתקופה בה הוא מכהן כרב העיר.

לאחר שעיניהם כבר היו תפוחות מרב בכי, ומעין דמעותיהם כבר היה יבש, התאושש הרב ונחלץ לפעלה.

"לכו מיד הביתה", צוה על השתפים, "ותשברו ותבערו את כל כלי הבשר שלכם, כי הכל טרף! אחר כך תחזרו לכאן!".

נתיצת כלי הבשר

כשהם יצאו הזעיק הרב מיד את השמשים ואת כל בני ביתו ושלח אותם לכל קצוי העיר כדי לפרסם ולהודיע, שלפי פקדת הרב יש לבער ולשבור את כל כלי הבשר, הן כלי החמץ והן כלי הפסח, מבלי להשאיר להם שריד ופליט, גם את הכלים להשרית הבשר וגם את לוחות המליחה יש לשרוף באש! שלא ישאלו למה ומדוע, אלא יעשו כפי שהרב מצוה, מבלי לחוס גם על הכלים היקרים ביותר.

למחרת בבקר פרסמה פקדת הרב בכל בתי הכנסת ובתי המדרש ובכל השוקים היהודיים בקראקא, הכרז גם על אסור חמור לקנות בשר מאיזה סוג שהוא, יש לאכל רק מאכלי חלב עד להודעה חדשה. דברי הרב חזקו על ידי הטלת חרם על מי שימרה את פי הרב ויחוס על כליו.

האכלוסיה היהודית בקראקא פתחה אפוא באותו יום במבצע השמדת כלי הבשר; שברו, כתתו, שרפו והתיכו ללא רחמים. על כל צעד ושעל התגוללו ערמות של שברי כלים, ובכל רחוב ובכל פנה דלקו מדורות, ולשונות האש לחכו כלים לאין ספר. היה זה מחזה נורא: אנשים נשים וטף עמדו וזרקו, והטיחו בארץ קערות וצלחות חרסין וקורות ומערכות כלי אכל שלמות, שנשברו והתנפצו לרסיסים. בדקו וחסטו במגרות חביות ובמטמוני סתר ושלפו משם כלים שלא השתמשו בהם מזה שנים ארוכות, ואף הם הפכו לגל של חרבות מנפצות, בכל קראקא לא נשאר אף כלי בשר אחד לרפואה.

הרב לא הסתפל בפניהם

ואז חזרו שוב שני השתתפים אל הרב, בגו שחות, בראש מורד ובפנים מלאים בושה וכלימה, כדי לשמע מה יטל עליהם לעשות הלאה.

הרב לא הסתפל יותר בפרצופם, בהתאם להלכה ש"אסור להסתפל בפני אדם רשע", בצדדו את פניו לעבר הקיר הוא פתח ואמר:

"אני לבד אינני מסגל להוציא לכם פסק דין של תשובה, כי גדולה אשמתכם עד רום שמים! אני מכרח לכנס לשם כן בית דין מיוחד של גדולי הרבנים, והם יוכלו אולי להורות לכם דרך כיצד לחזור בתשובה ולכפר על פשעיכם! בינתיים לכו הביתה ואל תאכלו ואל תשתו אלא כדי לקיים את נפשותיכם. אל תטעמו בשר ואל תשתו יין אלא בשבת בלבד לצאת ידי חובה! עד שיאתאספו גדולי הרבנים בקראקא וירכיבו את בית הדין ואז אשלח לקרא לכם!"

השנים יצאו מבית הרב שבורים ורצוצים, כשעיניהם כבושות בקרקע ופניהם שחורות כשולי קדרה...

בכל קראקא לא העז אף אדם לשאל מדוע צוה הרב לשבר את כל כלי הבשר. כלם קימו וקבלו את פקדת הרב במלוא המשמעות וילא כל פקפוק, הם ידעו שאם הרב מצוה לעשות כן אין להרהר אחריו.

בעל "מגלה עמקות" התחיל לשלח מכתבי הזמנה לגדולי הרבנים, שבהם נתבקשו לבוא לקראקא במועד שנקבע מראש, כדי להתכנס יחד לדון ולפסוק בשאלה קשה ביותר.

כנוס הרבנים

בקראקא, עיר מלאה חכמים וסופרים, לא היה זה חזון בלתי נפרץ, שרבנים וגדולי תורה יתכנסו מפעם לפעם כדי לדון ולהתיעץ בענייני הכלל, כי קראקא הייתה אז מרכז של תורה ויהדות. שמים של גאוני התורה מקראקא היה לשם ולתהלה בכל רחבי העולם היהודי. ורבים היו מתלמידי החכמים שנהרו לקראקא כדי לשאב ממען התורה והחכמה של גאוניה וגדוליה. אף ההתכנסות הזאת הפעם, של כל כן הרבה גדולי תורה בבית אחת, ומבלי להודיע מראש במה מדבר, האם זהו ענין של גזרה קשה מצד המלוכה, או בעיה מסכנת של החרע עגונה וכדומה היתה בשביל כלם הפתעה גמורה ועוררה סקרנות רבה ונחישות שונים.

מה קרה?

ביום המיעד, כאשר כל גדולי התורה המזמנים, כבר התכנסו בביתו של בעל "מגלה עמקות", רבה של קראקא, וכלם מתאמצים לשוא לגלות מה "הולך כאן"... שלח הרב את השמש של בית הדין לקרא את שני הקצבים השתפים, ועד שאלה הגיעו נתבקשו הרבנים האורחים להכנס לאולם הגדול של בית המדרש, ולתפס שם את מקומות הישיבה שהוכנו בשבילם.

שני הקצבים השתפים הגיעו מיד כפקדת הרב, בלויית השמש של בית הדין, ולעיניהם נתגלה מחזה נורא הוד: למעלה בכתל המזרח ישובו בחצי גרן עגלה, רבנים בעלי הדרת פנים, עטורי זקנים ארפים ופאות מסלסלות, עם מגבעות עגלות או שטריימלים וגלימות קטיפה רחבות שרוולים וחגורות משי, כשהבאים בשנים שביניהם נשענים על מקלות עם ידיות מזהבות או מכספות, וכל דמותם אומרת כבוד והדר. בשעה זו עטו כלם ארשת של רצינות וצפיה דרוכה לקראת הנושא הבילתי ידוע, שעומדים להעלות לפניהם.

דין תורה

בעל "מגלה עמקות", שבתור מרא דאתרא ישב בראש הקרואים, פנה אל שני הקצבים השתתפים, כששפתיו רוטטות מהתרגשות ופניו חורים כסיד, וקרא אליהם בקול מעורר פלצות:

"עליכם לחזור כאן עתה בפני בית הדין הגדול על כל ספור הזוועה כפי שספרתם לי".

דממה כבדה רווית אימה השתררה בבית המדרש. שני הקצבים השתתפים הורידו את ראשיהם בבושה ובגיון. הם לא יכלו יותר לבכות, כי לבותיהם כאלו התאבנו ומקור דמעותיהם היה יבש. בקול חלול כשל פר מין שיצא מקברו ומבקש תקון עבור נשמתו החוטאת, פתח אחד מהם את דבריו והשני החרה החזיק אחריו:

"מזה עשרות בשנים אנו משוקים ומפיצים בשר טרף בכל רחבי קראקא! בגלל תאוות הבצע הכשלנו את יהודי העיר בעברות חמורות ביותר!

"היינו נזכרים בהמות ומנבלים עגלים ומוכרים את בשרם בתור בשר למהדרין מן המהדרין! בשר הטורפה שילנו מצא את דרכו בכל בית יהודי בקראקא! אין בית אשר מטבחיו לא נתגעל במאכלי פגול שספקו על ידינו. הודות לך הגענו לרכוש עצום. קנינו לנו בתים, וילות הדורות הטובלות בגני נוי מטפחים להפליא, מלאנו את דירתנו בכל שכיות החמדה שנפשונו חשקה בהם: רהיטים יקרים כמו בארמונות מלכים, כלי כסף וכלי זהב, תכשיטי פז ויהלומים נוצצים. באנו בקשרי חתון עם המשפחות המיחסות ביותר, חלקנו גם סכומי כסף גדולים לצרכי צדקה וכל זה בא לנו מהרווחים של הפצת בשר התועבה והכשלת אלפים ורבבות יהודים תמימים שהתפטמו במאכלות אסורות!

"עתה נפקחו עינינו לראות ונזכרנו לדעת מה עוללנו מאז ימי נעורינו ועד היום! אנו בושים מעצמנו ומלאים יסורי חרטה. אנו יודעים שעבור חטאים כאלה לא יוצאים אף פעם מגיהנם! עד כה לא עמדנו על חמרת הפשע. אנחנו עמי הארצות ובורים: מעולם לא למדו אותנו מאומה! מאז היותנו ילדים קטנים היינו יתומים מאב ומאם, ולא היה מי שיחנך אותנו. עתה נודע לנו כמה אנו צריכים להכות על חטא! אנו מבקשים אפוא ממעלתכם להוציא בשבילנו תשובת המשקל כדי שנוכל לכפר על עוונותינו. אנו מוכנים לקבל על עצמנו סגופים קשים ביותר, שביזו אותנו, שירמסו את כבודנו עד עפר ובלבד להגיע לעולם האמת כשאנו ממרקים ומצרפים מהעברות שבדינו..."

זַעֲקַת שֹׁבֵר

עוד לפני ששני הקצבים השתפים סימו את דברי הודוי שלהם, כבר עברה חלחלה בין שורות הרבנים, שבקשי יכלו להאמין למשמע אזניהם, ופה ושם פרצו התפחות של בכי ולחש רחש של תמהון ותדהמה, אך לאחר שכל הפרשה כלה נגלתה בפניהם על חמרתה, הקיף היגון והפאב את כלם. חלק מהרבנים קרעו קריעה.... ירדו לשבת על הרצפה באבלים ופתחו בנהי וקינה כמו על חרבן בית המקדש.

"שד ושבר!" קוננו הרבנים, "כל המאבד נפש אחת מישראל כאלו אבד עולם מלא!" כמה נפשות נגדעו מן העולם בטרום עת! בעוון ההסתאבות במאכלי נבלה וטרפה וחלב פרצו המגפות, ועוללי ימים ותינוקות של בית רבן נספו בה, ופתי חיהם נתק!"

"האם ישנה בכלל אפשרות תשובה בשבילם?" נזרקה שאלה מפיו של אחד הרבנים.

"אין להם תקומה! אבדה תקונתם!" קבעו רבנים אחרים בסערת רוחם. "גם כל הארבע מיתות בית דין אינן ענש מספיק בשביל פשעים כאלה", קרא מישהו ברתיעה ובזעם עצור, שום תשובת משקל לא תוכל לצרף את נשמותיהם החוטאות, נגזר עליהם להתהפך ולהתגלגל בכף הקלע לעולמי עד!..."

שני השתפים הקצבים עמדו בפיך ברבים כשעיניהם כבושות בקרקע, ודברי הזעם של הרבנים שהטחו כלפיהם בלהט רק ברגעים החמים של הגלוי המדהים, נחתו על ראשיהם כמהלמות עזות ופגעו בהם כמדקרות חרב. מעיהם נתהפכו בקרבם ומררתם כאלו נשפכה, והרק בפייהם היה מר כלענה.

הם הטילו את עצמם על הארץ בשארית כוחותיהם ופתחו ביללה צרחנית כשל חיה פצועה:

"רבנים קדושים! רחמו על נשמותינו! אל תחוסו על גופנו כלל וכלל! תצוו אפלו לסרק את בשרנו במסרקות של ברזל ולזרות מלח על הפצעים, ונאנחנו נקבל את היסורים מבלי לפצות פה, ובלבד שנציל את נשמותינו מדראון עולם בשאול תחתיות!"

כאשר בעל "מגלה עמקות" התבונן בפניהם הזועמים של הרבנים, שבקשי יכלו לשלט ברוחם, ולאזניו הגיעו יללות הרפאים המחרדות של הקצבים השתפים, שבקעו מלבותיהם השבורים והרצוצים, נתעוררו רחמיו על שתי הנשמות האבודות, והוא פנה אל בית הדין, בקול רך ומשיב חמה, בהתאמצו לשדל את הרבנים להטות

אזו קשבת לתחנוניהם של החוטאים המבקשים לפתח להם שערי תשובה ולנסות בכל זאת למצא מוצא...

אין חוטא שאין לו תקנה

"מורי ורבותי, רבנים ודו"נים ממחים!" פתח הרב את דבריו, "ידועים ומקבילים עלינו דברי רבותינו בעלי התלמוד ונושאי פליהם, אין חטא שאין לו תקנה! התשובה בוקעת ועולה דרך כל הרקיעים ופורצת כל השערים הנעולים! ואמרו בגמרא על מנשה מלך יהודה, אשר העמיד צלם בהיכל ה', כאשר בקש לחזור בתשובה, נעלו המלאכים בפניו את כל השערים, כדי שתשובתו לא תתקבל, ואז גברה מדת הרחמים על מדת הדין, והקדוש ברוך הוא כביכול עשה לו כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה! ואם ה' יתברך רחם על חוטא גדול כזה שהכניס פסל בבית המקדש, מדוע לא יכמרו רחמינו על שני האנשים האלה המתפלשים בעפר לרגלינו ומתחננים ומבקשים סליחה וכפרה? מדוע לא ננסה למצא מרפא לנפשות ולחתור בשבילם דרך לתשובה?"

דבריו הנרגשים של בעל "מגלה עמקות" שפכו במקצת את סערת הרוחות והפיגו במדת מה את הרתחה והזעם שהפנו נגד השנים, כשכלו מעשי הנבלה שבצעו, בהכשילם עיר שלמה במשך שנים בעברות חמורות ביותר. גם המראה של השנים ששכבו עתה על הרצפה בהכנעה ובהשפלה כשפניהם כבושות בקרקע ויללת היאוש שלהם ממילאת את חלל האולם, עורר בכל זאת את רגשי הרחמים שבלב חברי בית הדין, והם התחילו להתלחש ביניהם ולטכס עצה כדת מה לעשות. כמה רבנים נגשו אל בעל "מגלה עמקות" והציעו לו שיצוה על שני הקצבים ללכת בינתים הביתה, כדי שבית הדין יוכל לדון בענין בשקט ולחפש דרך כיצד להציל את נשמותיהם מדינה של גיהנום.

לאחר ששני השתתפים מאכילי הטורפה עזבו את האולם, פתחו חברי בית הדין בהתיעצות קדחתנית בינם לבין עצמם, דנו והתוכחו במרץ, במאמץ לקבוע את המעשה ואת הדרך אשר לפיהם ילכו ויתנהגו החוטאים כדי להגיע לתשובה שלמה, ולבוא לעולם האמת כשהם מנקים ומצרפים מעוונותיהם הכבדים.

לא בנקל הגיע בית הדין לסכומים בקשר לדרך התשובה. הדיונים וה"שקלא וטריא" נמשכו שעה ארוכה. המצחים הגבוהים של הרבנים נחרשו קמטים עמקים מרב מאמץ לצלל בים הש"ס והפוסקים, ראשונים ואחרונים, וכל המקורות שיש להם שכינות לסגיות של חוטא ומחטיא, הכשלת הרבים, חיבי פרייתות וחיבי לאוין, נבלה וטורפה, חלב ודם.

כְּשֶׁנִּתְעוֹרְרוּ סִפְקוֹת וְחִלּוּקֵי דְעוֹת, נִגְשׁוּ לַעֲיֵן בְּסִפְרִים. עַד מְהֵרָה הִתְמַלְאוּ כָּל הַשְּׁלַחֲנוֹת בְּסִפְרִים פְּתוּחִים שֶׁהוֹצִאוּ מִן הַמִּדְפִּים הָרַבִּים שֶׁהִקִּיפוּ אֶת הַקִּירוֹת. גַּם הָרַב בַּעַל "מִגְלָה עֲמֻקּוֹת" הֵבִיא מִבֵּיתוֹ סִפְרִים עֲתִיקִים יְקָרֵי עֶרֶךְ, שֶׁמֵּהֶם צִדְדָה לְהוֹכִיחַ, שֶׁתְּשׁוּבָה מִתְאַיְמָה יְכוּלָה לְכַפֵּר גַּם עַל הַחֲטָאִים הַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה.

הַדְיוֹנִים וְהַנּוֹכּוּחִים הַחֲרִיפִים נִתְמַשְׁכוּ עַד שֶׁעָה מְאַחֲרֶת בַּלֵּילָה, כְּשֶׁכָּלֶם סְחוּטִים מֵרַב עֲיִפוּת. הַחֲלִיטוֹ לְהַפְסִיק אֶת הַיְשִׁיבָה, וּלְחַדֵּשׁ אוֹתָהּ לְמַחֲרָת בִּבְקָר.

הַרְבֵּנִים, חֲבָרֵי בֵּית הַדִּין, סִדְּרוּ לְמִנוּחַת הַלַּיְלָה אֶצֶל בַּעְלֵי הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים בְּקִרְאָקָא, אִם כִּי אֵלֶּה לֹא יִדְעוּ כָּלֵל "מֵה הוֹלֵךְ כָּאֵן", וּבִשְׁלֵ מָה כָּל הַפְּעִילוֹת הָאֵינְטֶנְסִיבִית הַזֹּאת.

הַרְבֵּנִים חֲבָרֵי בֵּית הַדִּין הִקְדִּימוּ לָקוּם בְּהִשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר, הִתְפַּלְלוּ, סִעְדוּ בַּחֲפִזּוֹן אֶת פֶּת הַשְּׁחָרִית, וּמֵהֲרוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל כְּדִי לְחַדֵּשׁ אֶת הַדִּין שֶׁהִפְסִק אֶמְשׁ, בְּמִטְרָה לַחֲרָץ אֶת כָּלֵלִי הַתְּשׁוּבָה עֲבוּר הַקְּצָבִים מֵאֲכִילֵי הַטְּרָפוֹת.

כֶּן עָבְרוּ כַּמָּה יָמִים שֶׁל יְשִׁיבוֹת וְדִיוֹנִים, וְעַדִּין לֹא יָכְלוּ חֲבָרֵי בֵּית הַדִּין לְהִגִּיעַ לַיְדֵי הַחֲלָטָה אַחֲדָה בְּדִבְרֵ דָרְכֵי הַתְּשׁוּבָה עֲבוּר שְׁנֵי הַבַּעְלֵי עֲבָרָה, הַרוֹצִים לְמָרֵק אֶת עֲווֹנוֹתֵיהֶם בַּעוֹלָם הַזֶּה וּלְהִגִּיעַ זָכָאִים לַעוֹלָם הַבָּא.

הַקְּצָבִים מִתְכַּוְּנִים לַגִּזּוֹר דִּינָם

בֵּינָתִים נִשְׁאַרוּ שְׁנֵי הַקְּצָבִים הַשְּׁתֵּפִים סְגוּרִים בְּדִירוֹתֵיהֶם, קְפוּאִים וְדוּמְמִים, פְּגִיָּהִם רָעִים וְנִפְּוִלִים לְבָלִי הַפֶּר, כְּמַעַט לֹלֵא אֲכָל וּלְלֵא שְׁנָה, רַק בּוֹכִים וּמְקוֹנְנִים מִזְמָן לַזְמָן, כְּאִשּׁר מְלֵאִי הַדְּמָעוֹת הַתְּחִידֵשׁ...

עַם כָּל זֹאת, לֹא יִדְעוּ הַמוֹנִי הַיְּהוּדִים בְּקִרְאָקָא אֵף שְׁמֵץ קָל עַל מֵה הַמִּדְבָּר, לְשֵׁם מָה הִתְכַּנְּסוּ וּבָאוּ לְכָאן כָּל כֶּן הַרְבֵּה רַבָּנִים וְגָדוֹלֵי תוֹרָה, וְאִין כָּל זֶה מִתְקַשֵּׁר עִם שְׁנֵי הַקְּצָבִים הַשְּׁתֵּפִים, כִּי הָרַב בַּעַל "מִגְלָה עֲמֻקּוֹת" הַשֹּׁפֵל לְנֵהָל אֶת כָּל הַיְשִׁיבוֹת וְהַתְּעִיצוֹת בְּסוֹדִיּוֹת מַחֲלָטָה. אֵף אִישׁ, חוּץ מִחֲבָרֵי בֵּית הַדִּין, לֹא הֵיָה רִשְׁאִי לְהִמָּצֵא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל בְּיָמִים אֵלֶּה. הָאָדָם הַיָּחִיד שֶׁנִּתְנָה לוֹ רְשׁוּת כְּנִיסָה הִיָה שְׁמֵשׁ בֵּית הַדִּין, וְהֵלֶּה הַזֶּה בְּאִזְהָרָה חֲמוּרָה לְשִׁמּוֹר אֶת לְשׁוֹנוֹ וְלֹא לְסַפֵּר לְשׁוּם אָדָם שֶׁבַּעוֹלָם דָּבָר וּחֲצִי דָבָר בְּקִשְׁרֵ לְגִלּוֹי הַשְּׁעֲרוּרָה הָאֵימָה שֶׁל הָאֲכָלֶת בָּשָׂר טְרֵפָה לַעִיר שְׁלֵמָה בְּמִשְׁךְ עֲשָׂרוֹת שָׁנִים עַל יְדֵי שְׁנֵי הַשְּׁתֵּפִים הַקְּצָבִים, הַעֲשִׂירִים וּבַעְלֵי הָעֲמֻדָה הַנִּכְבָּדִים בְּיוֹתֵר בָּעִיר, עַד שֶׁתִּגִּיעַ הַשְּׁעָה שְׁאֶפְשָׁר יִהְיֶה לְפָרְסֵם אֶת הַדָּבָר בְּרַבִּים.

בני הבית של הקצבים השתפים, נשיהם וילדיהם, חתניהם וכלותיהם, לא ידעו את נפשם מרב תדהמה. הם הפגיעו בבעליהם ובאבותיהם, והתחננו לפניהם:

"אבא! חותני! מה קרה? דבר! אמור מלה!"

אך לא קבלו כל מענה...

הם התענו והתיסרו כל העת, לא סדרו את הבית, לא הציעו את המטות אך שום דבר לא הועיל, השנים היו דוממים כאבן.

גזר הדין

לבסוף הגיע היום בו נפלה ההכרעה, גסחת ההחלטה המסכמת שנתקבלה על ידי בית הדין בבית הכנסת הגדול נרשמה בקלמוס של נוצת און על פני גליון ניר ארוך, ובה סעיפים רבים בדבר דרכי התשובה עבור שני השתפים מאכילי הטרפות. אז שלח בעל "מגלה עמקות" את השמש לקרא לשני השתפים שיבואו להתיצב בפני הרבנים, חברי בית הדין הגדול.

הרבנים כמעט שלא הפירו את שני הבאים, שראו אותם רק לפני ימים מספר. שניהם השתנו פלאים במשך ימים ספורים אלו, כאלו החליפו צורה. פניהם היו כפני אדם הנוטה למות, חלשים ותשושים כאלו אולה מגופם טפת דמם האחרונה... בקושי יכלו לעמוד על הרגליים...

חזותם המזעזעת של שני מבקשי התשובה אשר מקצבים גברתנים, שהדם כמעט פרץ מפניהם מרב אונים ובריאות, הפכו תוך ימים ספורים לצל אדם, אך ורק עקב הצער ויסורי החרטה על מעשיהם בעבר, נגעו מאד ללב חברי בית הדין, ובעיני רבים נאנצו דמעות של רחמים וחמלה.

"אם הם מתיסרים ביסורי חרטה כאלה, הרי הם בעלי תשובה ממשי!" קרא אחד הרבנים, שלבו נתפנז בקרב מרב רגש.

"הרי מעוט חלבם ודמם, צריך להתקבל כאלו הקריבו קרבן עולה על מזבח התשובה!" החרה החזיק אחריו רב שני בקול רועי דמעות.

הרב בעל "מגלה עמקות" קם ממקומו, ובבית הכנסת השלך הס, הוא פנה אל שני הקצבים, שנשארו עומדים ליד הפתח כשעיניהם נעוצות ברצפה, ושאל אותם בקול רם:

"האם מוכנים ומזמנים אתם לקבל על עצמכם לשמור ולעשות ולקיים את כל מה שפית דין זה יטיל עליכם?"

"כן!!!" ענו שניהם כאחד בכל כחם. "אפלו אם תצוו שיגזרו אותנו לגזרים בעודנו בחיים, נקבל את הענש באהבה! לא יצטרכו לעקד אותנו! נשכב בשקט ונסבל את היסורים בדממה, מבלי להוציא הנה! אנחנו רק נקדים ונאמר: יהי רצון שיהא זה לכפרה על כל עוונותינו..."

השמדת הרכוש

"ובכן, הקשיבו היטב!" אמר בעל "מגלה עמקות", "לכו הביתה וכה תעשו: תאספו את כל החפצים של הבנים והבנות, הגרים אצלכם, את כל הרהוט, המלבושים והתכשיטים, ותמסרו לכל אחד חלקו, ועליהם לעזוב מיד את הבית ולחפש להם מקומות מגורים אחרים. לעמית זאת, בשביל נשיכם תשאירו את דברי הלבוש וכלי המטה, אף לא את התכשיטים! בשבילכם עצמכם אל תשאירו אפלו את המלבושים, פרט לסחבות על מנת לכסות את בשרכם, וערדלים מרפטות להגן על רגליכם. את כל הרכוש הנשאר תערימו לערמה גדולה במרכז הרחבה של חצר ביתכם ותעלו הכל באש! אל תחוסו על שום דבר: בגדים, תכשיטים, חפצי בית, רהיטים, מרפבות, מגלשי שלג, וכל דברי הערף היקרים ביותר, הכל חייב לעלות על המוקד ולהתפזר לאפר, מבלי שישאר מהם שריד ופליט! אח"כ תמכרו את כל בעלי החיים שבמשק ביתכם ואת כל הנכסי דלא ניד: את הסוסים, הבהמות והעופות, ואת הבתים, הגנים, השדות והיערות, ואת הכסף שתקבלו תמורתם תשרפו באש! אל תשתמשו בכסף אפלו למטרות צדקה, כי זה אסור בהנאה! נשיכם יתגוררו בינתיים אצל הילדים!

"ואחרי שתבצעו את כל זה בדיוק לפי ההוראות", סים הרב את דבריו, "תבואו אלי ואני אמר לכם מה לעשות הלאה!"

שני הקצבים השתפים מהרו לרוץ הביתה ועשו את כל אשר צוה עליהם בעל "מגלה עמקות". הם חלקו לילדיהם את החפצים וכל האביזרים שהיו שייכים להם, והשאירו בשביל נשותיהם את המלבושים החיוניים ביותר וכלי מטה מינימליים, ואת כל הרכוש הנשאר אספו לערמה גדולה ברחבת החצר, שפכו עליה נפט והציתו את האש... וכשכל הערמה הענקית הפכה למאכלת אש, שפלתה את הנכסים יקרי הערף שהם רכשו במשך עשרות שנים, לא הרגישו שני השתפים שום עצב בלבם. להפך, רגש של שמחה מלא את כל ישותם.

"יהי רצון שפך ישרפו ויעלמו כל עוונותינו וחסאינו", נשאו השנים תפלה בכל הלב, "מוטב שרכושנו יעלה באש, ובלבד שנשמותינו ימצאו את תקונן וינצלו מדינה של גיהנום!"

לא במהרה בצעה משימת החסול וההשמדה של כל הרכוש. הנכסים היו כל כך מרבים, שהדבר ארך ימים על ימים. וכאשר נסתיימה המשימה, ומכל הרכוש לא נשאר אף שריד, באו השנים שוב אל הרב בעל "מגלה עמקות", והוא נתן להם הוראות נוספות בקשר לחלק הבא של דרך התשובה.

גלות של שלש שנים

"עכשו", אמר בעל "מגלה עמקות" לשני הקצבים השתפים בעלי התשובה, "לאחר שהעלייתם באש את כל הונכם ורכושכם, והשאתם לעצמכם רק את כסותכם לבשרכם, עליכם לכתת את רגליכם ברחובות העיר ולחזר על הפתחים! תלכו מבית לבית ותבקשו נדבות! אתם חייבים להתגבר על רגש הבושה ולדפק על כל דלת, אפלו של המפריים והקרוכים ביותר, ולהושיט יד פקבצנים לכל דבר! תצרכו פרוטה לפרוטה, וכאשר יהיו בידיכם מספר זהובים, תלכו אל שוק הסמרטוטים, מקום שם מוכרים דברי לבוש ישנים ומשמשים, ותקנו לכם מכנסי כתנה ישנים, כתנת טלאי על גבי טלאי, טלית קטן ישן נושן, זוג נעלים מרפטות וקרועות וכובע חרפי מקמט ומשפוף...

את הבגדים האלה תלבשו על גופכם, ואלו את הבגדים שאתם לובשים כעת תשרפו גם כן באש, שכן הם שארית מהרכוש שלכם, שבא לכם על ידי הכשלת יהודים בבשר טרפה, ולכן גם הם אסורים בהנאה! במלה אחת: אסור שישאר על גופכם אפילו חוט אחד שנוקנה בכסף שהרוחתם מבשר הטרפה, תלבשו רק מה שתקנו בכספי הנדבות שאנשים טובי לב יעניקו לכם! לכו אפוא ועשו מה שאני מצוה עליכם! כאשר תבצעו את הדבר, ועל גופכם לא ישאר שום שריד ופליט מרכושכם האסור בהנאה, תחזרו שוב אלי כדי לקבל הוראות נוספות בדבר צעדי התשובה הבאים.

"רבי קדוש!" קראו השנים בבת אחת, "נעשה ונקים ברצון ובשמחה בדיוק נמרץ כפי שפבדוד מצוה עלינו! מוטב לנו לסבל בזיונות בעולם הזה מאשר לבוא בבשת פנים לעולם האמת..."

כאשר שני הנגידים הגדולים מאתמול, נראו בסמטאות קראקא כשהם לבושים בבגדי סחבות ומחזרים על הפתחים, עורר הדבר תדהמה והשתוממות שקשה לתאר. אם כי דמותם הייתה זועתית וחזותם השתנתה כליל, הצליחו האנשים בכל זאת לזהות אותם, והתחלחלו למראם.

הדבר עורר את רחמי הבריות, ורבים רצו לתת להם נדבות גדולות יותר, אך הם סרבו לקבל מטבעות גדולות יותר, אלא הקפידו לקבל מכל אחד לא יותר מפרוטה אחת.

הם לא רצו שאסוף הנדבות בשביל מלבושיהם הדלים יעלה להם בנקל. "אסור לנו להיות יותר מיחסים מאשר כל קבצן זר המגיע לעיר כדי לקבץ נדבות", אמרו אחד לשני. "אם יתייחסו אלינו אחרת, הרי נפיק טובת הנאה מהעבדה שלפני כן הייתה לנו מעמד של עשירים גדולים ונכבדים, עקב גריפת הון תועפות מהפצת בשר טרפה בתור בשר קשר".

ולכן זה לקח להם כמה ימים, והם נאלצו לדפק על הרבה פתחים, לקבל פרוטה פרוטה, עד שהצליחו לקבץ סכום של כמה זהובים.

מחזה מחריד

לבסוף חזרו אל בעל "מגלה עמקות", כשהם מלבשים בחלצות בלויזות ובמכנסי כתנה עבים, שלא לפי מדתם, מקמטים ומטלאים טלאי על גבי טלאי בחוטים גסים; על רגליהם נעלו מיני כפכפים מעץ עבה ומחספס, גדולים מאד ובלתי מהקצעים, ובלכתם הדהדו צעדיהם כשל אסירים הגוררים ברגליהם כבלים

כבדים, ועל ראשם חבשו כמטות צמר עקמות, מרפטות ומלכלכות פאלו הוצאו ישיר מהזבל. וכתוספת לתלבשת מחרידה זו, היתה מראה פניהם צהב כשענה מחסר מזון וממעוט שנה, והלכלוך בצבץ מכל קמט בגלל העדר הרחצה.

כאשר בעל "מגלה עמקות" התבונן על מראיהם ונסה להשוות אותם בדמיונו עם חזותם שופעת העשר והבריאות מלפני זמן קצר, בעת שהם באו אליו בפעם הראשונה, הוא כמעט התעלה... דמעות רותחות שטפו את פניו, ולבו התפוצץ בקרבו מרב רחמנות על נשי בעלי התשובה המענים.

"רבונו של עולם!" פרצה קריאה ממעמקי נפשו של הרב, בהרימו את שתי ידיו כלפי השמים, "הבט נא וראה, איזה עם סגלה בחרת לה! איזה סבל ואילו ענויים הם מוכנים לקבל על עצמם למענה, כדי לקדש את שמך בעולם הזה ולגדלה ולרוממה עד שמי מרום! דבר כזה לא תמצא אצל שום אמה ולשון, אפלו אצל הטובים והחסידים שבהם! ומה עוד אצל שני בורים גמורים שהם בעלי התשובה האלה, שלא קראו ולא שנו מעולם, ואינם יודעים בדיוק מה זאת יהדות! יתומים מאב ואם מאז ימי ילדותם, שאינם יודעים אפילו להתפלל כהלכה! והם מקדשים את שמך בזה ובבא!"

להצילם מדינה של גיהנם

בעל "מגלה עמקות" רצה להורות להם את החלק הבא של סעיפי ההמשך בפסק דין התשובה, שהוא על ידי בית הדין הגדול, אף היתה קשה לו להוציא הנה מפיו. לבו שתת דם למראה סבלם של בעלי התשובה, וכל פלו היה נפעם ונרגש.

רק אחרי מאמץ רב עלה בידו להתגבר על התרגשותו, ופתח ואמר:

"להוי ידוע לכם, שכל אותה עת שגופכם מצטמק והולך מיסורי התשובה והתרתה, הרי גם אני סובל, לא פחות מכם! אינני אוכל ואינני שותה אלא אף ורק כדי להחיות את נפשי, ואינני ישן אלא שנה ארעית לבד! אינני מפסיק לבכות ולקונן על כך, שמאד אים ונורא כזה היתה יכול לקרות בעיר, בה אני מכהן כמרא דאתרא! הייתי מאד רוצה להקל על סבלכם ולא להטיל עליכם כל כך הרבה בזיונות והשפלות! אך דווקא מפני שאני משתתף בצערכם ומפני שכל ישראל חברים, ו"אנשים אחים אנחנו", בני אברהם יצחק ויעקב, לכן עז חפצי להציל את נפשותיכם מדינה של גיהנם! לפיכך אני חייב להתגבר על רגשי הרחמים המפעמים בלבי, ולצוות עליכם לעשות ולקיים את כל מה שנאמר בגזר הדין של בית הדין הגדול!"

"כִּשְׁם שֶׁלְרוֹפֵא הַכִּירוּג, אֲסוּר לְהִתְרַגֵּשׁ נֶכַח יְסוּרֵי הַחוּלָה בַּעֲת שֶׁהוּא חוֹתֵךְ בַּבֶּשֶׂר הַחַי", הַמְשִׁיךְ הָרַב, "וְעָלִיו לְהַחֲדִיר אֶת אֲזַמְלוֹ עִמָּךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר פְּנִימָה, לֹא רַחֲמִים, כִּדִּי לְהַגִּיעַ לְמִקְוֵמוֹת הַנְּגוּעִים, לְקַדְחַ וּלְשַׁרֵּשׁ עַד הָעֶצֶם, וּלְפַעֲמִים אִף לְקַטֵּעַ אֶת הָעֶצֶם עֲצָמָה, כִּן אֲסוּר לִי לְחוּס וּלְחַמֵּל עַל גּוֹפְכֶם הַגִּשְׁמִי, אֲלֹא לִיִּסֹר אֶתְכֶם וּלְעֲנוֹת אֶתְכֶם בְּעֲנוּיִים וּכְאֲבִים קָשִׁים וּמְרִים בְּיוֹתֵר, וּבְלִבְד לְהַצִּיל אֶת נַשְׁמוֹתֵיכֶם מִלְּהַצָּלוֹת בְּאֵשׁ הַגִּיהֶנֶם לְנֶצַח נֶצָחִים!"

דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה

"וּבִכְוֵן, הַקְּשִׁיבוּ אִפּוֹא וְאִגִּידָה לָכֶם מַה הֵם הַצָּעֲדִים הַבָּאִים שֶׁעָלִיכֶם לַעֲשׂוֹת בְּדֶרֶךְ הַתְּשׁוּבָה:

"עַל שְׁנֵיכֶם לַעֲבֹר בְּכָל בְּתִי הַכְּנָסֶת וּבְכָל בְּתִי הַמִּדְרָשׁ שֶׁבִּקְרָאקָא, בְּשָׁעָה שֶׁהֵם מִלְּאִים מִתְּפִלָּלִים, לַעֲלוֹת עַל הַבִּימָה וּלְהַכְרִיז בְּקוֹל רֹם כְּדִלְהֵלּוֹ:

"רַבּוֹתֵי! הִנְנוּ מוֹדִיעִים וּמִתְנַדִּים בְּפָנֵיכֶם, שְׂאֲנַחֲנוּ חוּטָאִים וּפּוֹשְׁעִים! עוֹכְרֵי יִשְׂרָאֵל! בְּמִשְׁךְ עֲשָׂרוֹת שָׁנִים הִפְצָנוּ בִּינֵיכֶם בְּשׂר טְרָפָה וְהַכְשַׁלְנוּ אֶתְכֶם בַּעֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר! הִמְטָנוּ אֲסוֹן עָלֵיכֶם וְעַל נַשְׁמוֹתֵיכֶם עַל יְדֵי שְׁפָטִמְנוּ אֶתְכֶם בְּנִבְלוֹת וּבַחֲלָב! מִי יוֹדֵעַ כַּמָּה מְקֻרְבֵיכֶם אוֹ יְלָדֵיכֶם נִגְדָּעוּ מִן הָעוֹלָם בְּעוֹנוֹ זֶה, נִכְרְתוּ בְּדַמֵּי יְמֵיהֶם, כְּחִיבֵי כְּרִיתוֹת! אֲנוּ מוֹדִים וּמִתְנַדִּים עַל כֵּן בְּרַבִּים, וּמִבְּקָשִׁים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנֵיכֶם לְסַלַּח לָנוּ עַל כָּל מַה שֶׁעוֹלְלָנוּ לָכֶם, וּלְהַתְּפַלֵּל בַּעֲדָנוּ אֶל אֱלֹהֵי הַרַחֲמִים שֶׁגַּם הוּא יִקְבֹּל אֶת תְּשׁוּבָתָנוּ וְיִמַּח לָנוּ עַל כָּל עוֹנוֹתֵינוּ...

"אֵל תִּמְהָרוּ לָרַדֵּת מִהַבִּימָה", הוֹרָה לָהֶם הָרַב, "אֲלֹא תִשְׁאַרוּ שֵׁם וְתִמְשִׁיכוּ לְבָכוֹת וּלְקוֹנוֹ וּלְהַתְּחַנֵּן, לְהַכּוֹת עַל חֲטָא וּלְתַלֵּשׁ אֶת שְׁעֵרוֹתֵיכֶם וְלֹא לְסַגֹּר אֶת מַעַן הַדְּמָעוֹת, עַד שֶׁיִּכְמְרוּ עָלֵיכֶם רַחֲמֵי הַקָּהֵל, וְהֵם יוֹדִיעוּ לָכֶם שֶׁהֵם מוֹחֲלִים לָכֶם בְּמַחֲלָה גְמוּרָה וְשֶׁהֵם יִתְפַּלְּלוּ עָלֵיכֶם שֶׁגַּם ה' יִתְבָּרַךְ יִסַּלַח לָכֶם עַל חֲטָאתְכֶם.

"עַם סִיוֵם הַתְּפִלָּה, לְפָנֵי שֶׁהַקָּהֵל יוֹצֵא מִבֵּית הַכְּנָסֶת, תִּשְׁכְּבוּ אֶת עֲצָמְכֶם עַל מִפְתֵּן פֶּתַח הַיְצִיאָה, וְכָל מִי שֶׁיֹּצֵא מִבֵּית הַכְּנָסֶת יִצְטָרֵךְ לְדֶרֶךְ עָלֵיכֶם וּלְרִיק בְּפָנֵיכֶם...

"כָּל אוֹתָהּ שָׁעָה, בַּעֲת שֶׁתִּהְיוּ שְׁטוּחִים עַל הָאָרֶץ וְקָהֵל הַיּוֹצֵאִים מִבֵּית הַכְּנָסֶת יַעֲבֹר וְיִדְרֹךְ עָלֵיכֶם, תִּגִּידוּ וְדוּי כְּמוֹ בְּיוֹם הַכְּפוּרִים וְתִכּוּ עַל לִבְכֶם בְּ"עַל חֲטָא!"

"כֵּן תַּעֲשׂוּ בְּכָל בְּתִי הַכְּנָסֶת בְּעִיר, וּכְשֶׁתִּגְמְרוּ לַעֲבֹר אֶת כָּל בְּתִי הַכְּנָסֶת וּבְתִי הַמִּדְרָשׁ, מִבְּלִי לְהַחֲסִיר אִף בֵּית תְּפִלָּה אֶחָד, תִּצְאוּ לְבֵית הָעֵלְמִין, לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קְבֻרוֹת הַצַּדִּיקִים וְעַל קְבֻרוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵלֶּה שֶׁנִּפְטְרוּ זֶה לֹא מִכְּבָר וְשֶׁל אֵלֶּה שֶׁמָּתוּ בְּמַגָּפוֹת. תִּבְקְשׁוּ מִחִילָה מִהַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים וּשְׂאֵר הַנִּפְטָרִים, שֶׁאוֹלֵי נִסְפוּ

בעוונותיכם, ותעזרוני את רחמיהם שהם יתפללו בעדכם וימליצו טוב בעדכם בפני בעל הרחמים.

"לאחר כל זאת תעזבו את העיר קראקא ותלכו לערף "גלות" לתקופה של שלש שנים. עליכם לנדוד רק ברגל, תמיד להיות נע ונד, אל תתעכבו במקום אחד יותר ממעט לעת, חוץ משבתות וחגים, תמשיכו בנדודיכם בכל מזג אויר שהוא. אל תתעכבו לא מחמת גשם ולא מחמת ברד, לא מחמת שלג ולא מחמת רוחות סוערות. במקום בו תלונו היום אל תלונו מחר. ובכל ישוב יהודי שאליו תגיעו, תלכו, ראשית כל אל בית הכנסת, תעלו על הבימה ותחזרו על ההכרזה:

"יהודים! להוי ידוע לכם, שאנחנו פושעי ישראל! במשך עשרות שנים היינו מאכילי טרפות והקשלונו אלפים ורבבות בעברות חמורות ביותר! עתה אנו מתחרטים על כל זה ורוצים לחזור בתשובה! אנא, במטותא מקם, התפללו בעדנו ובעד נשמותינו שנזכה לסליחה ולכפרה!"

"במשך כל ימות השבוע בל יבוא אל פיהם שום מאכל בשרי, רק בשבתות וימים טובים יהיה מתר להם לטעם בשר, אך ורק כזית, כדי לצאת ידי חובה. לישן תישנו רק על הארץ עם אבן למראשותיכם. במשך כל אותה תקופה, תחזרו על הפתחים כקבצנים. אך תקבלו נדבות רק כדי קיים בדחק ובצמצום ליום אחד בלבד, ורק כדי להחזיק את הנשמה, אל תשאירו שום דבר בידיכם עבור יום המחר.

"לאחר שתתנהגו בצורה כזו במשך שלש שנים, תחזרו לקראקא ברגל, ואם הקדוש ברוך הוא יתן לי חיים עד אז, אמשיך להורות לכם אם ירצה ה' כל צעדי התשובה הבאים! אם חס ושלום כבר לא אהיה אז בחיים, תמצאו אצל ממלא מקומי מכתב סגור וחתום שיכיל את כל ההוראות על דרך התנהגותכם בדרך התשובה בעתיד.

זכוה הנשמה

ישר מאולם בית הדין של בעל "מגלה עמקות" יצאו שני השתתפים בעלי התשובה לעבר פתי הכנסת של העיר למלאות את פקדת הרב. תושבי העיר נדהמו ושמעו ראשם סמרו לשמע ודוים של שני הקצבים העשירים, בתחלה לא האמינו למשמע אזניהם. לא קל היה להם לעפל את הידיעה המדהימה כי אכן העיר כלה הגעלה במאכלות אסורות משך רבות בשנים. אולם ודוים של שני הקצבים, שברון לבם ובכימם הקורע לב אשר את פסקו של הרב. עתה נודע להם פשר הכרזתו של הרב ופקודתו החמורה לנתח את כל כלי הבשר של תושבי העיר ולנפצם לרסיסים מבלי להשאיר מהם שריד ופליט.

העיר כלה רעשה וגעשה. רבים מלאו את בתי הכנסיות ובתי המדרש ושפכו את לבם כמים נכח פני ה', לכפר על עוונם שנכשלו בשגגה בעברות כה חמורות. אורה של תשובה רחשה בכל תושבי העיר והם קבלו עליהם להזהר במשנה זהירות בכל הבא אל פיהם, לבדק בשבע עינים ולהתייחס ברכינות מרבה לכל השינוי לכשרות. הוסיפו לכה גם שני בעלי התשובה, שעוררו את הקהל על ידי סיבובם בבתי הכנסת ונדוים הנזרא, בהשפיעם עצמם על מפתן הפתח, כמדרוך לכל עובר. לאחר ששני הקצבים קימו את פקדת הרב בכל הנוגע לעיר קראקא, ואחר שהשתטחו על בית העלמין ובקשו סליחה ומחילה משוכני העפר, יצאו שני השתתפים בעלי התשובה לדרך נדידה, כדי להתחיל מיד לסגף את עצמם

בסבלות ה"גלות" ככפרה עבור חטאיהם. הם אפלו לא הלכו להפרד מנשיהם וילדיהם לפני צאתם לדרכם הארצה ורבת הסבל, מבלי לקחת אתם מאומה פרט לכסותם לעורם, עזבו מיד את עיר מולדתם, והחלו לכיתת את רגליהם בדרכי נכר לא נודעות.

הם הלכו ללא מטרה וללא כוון, לא היה חשוב בשבילם מתי יגיעו למקום זה או אחר, ולא חקרו לדעת איך קוראים למקום ומה טיבו, האם זה כרך, ישוב או כפר, להפך, הם העדיפו להטלטל בשבילים הרחוקים ממקומות ישוב, להתגורר בשדות עזובים או ביערות תחת כפת השמים, לשפר את רעבונם בצמחי בר ובגדולי פרא ולהשקיט את צמאונם במי מעין, ובלבד שלא יצטרכו למתנת בשר ודם.

בהרחיקם מן העיר ובצאדם לבד על פני שדות ויערות דוממים, יכלו להרהר בשקט ובאין מפריע. העבודה שמעטה יכול כל שעל אדמה לשמש להם כמקום משכב בלילה וכל אבן יכולה להיות כר למראשותיהם, פקחה את עיניהם לראות ולהבין אילו כסילים היו כל ימיהם ברדפם אחרי העשר ובהתמכרותם לתאות הפצע במדה כזו, עד כדי לעבר את העברות החמורות שבתורה. הנדידה בחיק הטבע, כאשר צרכי הקיום שלהם היו כמעט אפסיים, עוררה בהם שוב ושוב את ההפכה כמה טוב לו לאדם לחיות חיי צנע עם מצפון נקי, מאשר לשאף לחיי מותרות ועל ידי כך להסחף למעשים נפשעים, לחטא ולהחטיא את האחרים.

בשאפם עידוד מהחלטתם הנחושה לקבל על עצמם יסורים באהבה, צעדו השנים בדרכם לא דרך, מבלי לדעת לאן יובילום רגליהם. הם פסעו בדממה, בשפתיים חשוקות, הראשים מונדים והעינים נעוצות בקרקע, וכל אחד שקוע במחשבותיו. מה השעה כעת? האם קרובה שעת הערב? מה יהיה מזג האויר? האם מתקרבת סופה? האם יבוא גשם? כל השאלות האלו לא ענינו אותם כלל. בכל פסת קרקע, בה תדרכנה רגליהם עם בוא השמש, שם ישארו לשכב למנוחת הלילה. וכאשר יתפס אותם הגשם או תפגע בהם הסופה, רק אז יחפשו מחסה כדי למצא מגן מהקר והרטיבות.

מפעם לפעם היו מחליפים ביניהם מלה או שתיים, אך אלה יצאו מפיהם בנחת ובענוה והכנעה בלתי רגילים, רחוק כרחוק מזרח ממערב מדרכם דבורם של שני סוחרים גדולים כמוהם, שרק לפני שבועות מספר נהלו עסקות ענק. החזרה בתשובה שהם קבלו על עצמם בכל לבם ונפשם, הפכה אותם בבית אחת למיני יצורים שלא מעלמא הדין, שאין להם שיכויות לחיי אנוש רגילים.

גלות ארפה

כְּשֶׁגִּבְרָה עֲפִינֹתָם, וְרָגְלֵיהֶם פָּקוּ מֵרֵב הַלֵּיכָה, הָיוּ מְטִילִים אֶת עַצְמָם עַל הָאָדָמָה הַצְחִיחָה בְּשׁוּחָה כְּלֻשָּׁה, אֶחָד עַל יַד הַשָּׁנִי, וְשׁוֹקְעִים בְּשִׁנֵּת יְשָׁרִים. כְּשֶׁהָיוּ מִתְעוֹרְרִים בְּלִילָה הֵם לֹא הִתְעַנְּנוּ לְדַעַת מַה הַשָּׁעָה. וּמִיד כְּשֶׁהָאִיר הַשַּׁחַר הָיוּ קָמִים מִ"מִשְׁכָּבָם" וּמִמְשִׁיכִים בְּדֶרֶכָם.

כְּאִשֶּׁר הָרַעַב הִתְחִיל לְהִצִּיק לָהֶם, הָיוּ סוֹרְקִים בְּעֵינֵיהֶם אֶת הַסְּבִיבָה עַד שֶׁמִּפְּטָם נָפַל עַל מִבְּנֵה כְּלֻשָּׁה, וְצָעְדוֹ לְעֶבְרוֹ כְּדִי לְבַקֵּשׁ שְׂמִיתָנוּ לָהֶם לְקַיֵּם אֶת נַפְשָׁם. פֶּסֶת לָחֶם יִבְשָׁה וְסֹפֶל מִים מִהַבָּאָר הָיָה מִסְפִּיק בְּשִׁבְלָם. הֵם סָרְבוּ לְקַבֵּל חֶלֶב אוֹ תַבְשִׁיל מִכָּל מִי שֶׁלֹּא יָהִיָּה. וְאִם קָרָה שְׂאִישׁ מוֹשָׁב, מְכַנֵּס אוֹרְחִים, הָיָה מִפְּצִיר בָּהֶם מֵאִד לְהִצְטָרֵף אֶל שְׁלַחְנוֹ לְאֹרֻחַת צָהָרִים אוֹ לְסַעֲדַת הָעָרֵב וְלִהְיוֹת לָלוֹן אֲצִלּוֹ עַל סִפְסַל הַשָּׁנָה בְּמִטְבָּח, הָיוּ מְצַהֲרִים בְּפָנָיו בְּקוֹל רוֹוִי כָּאֵב וְיִגּוֹן:

"יְהוּדֵי יִקְרָ! לֵהוִי יְדוּעַ לָהּ, שְׂאֲנַחְנוּ עוֹכְרֵי יִשְׂרָאֵל! עֲשׂוֹת שָׁנִים הָייְנוּ מְאֻכְלִים טְרָפוֹת לִיהוּדִים יְרֵאִים וְשְׁלָמִים וְהַכְשָׁלָנוּ אוֹתָם בְּעֲבֻרוֹת חֲמוּרוֹת בְּיוֹתֵר! אֵין אָנוּ רֵאוּיִים אֲפִלּוֹ שֶׁתִּתְּנוּ לָנוּ דְרִיסַת רֶגֶל בְּצֹל קוֹרְתָכֶם! גַּם אֶת פְּרוֹסַת הַלֶּחֶם הַיִּבְשָׁה וְאֶת הַמִּים בְּמִשׁוּרָה אֵין לָנוּ זְכוּת לְקַבֵּל! אַךְ אֵין לָנוּ בְּרָרָה, כִּי אַחֲרַת נִגְוַע בְּרָעַב!" וּבַעֲדוֹ הַמְּאָרֵחַ טוֹב הַלֵּב נִשְׁאָר בְּפֶה פָּעוֹר מִתְמַהוֹן, הָיוּ סוֹבְבִים עַל עַקְבָּם וְעוֹזְבִים אֶת הַמָּקוֹם.

וְאִם אֵרַע שֶׁבְּדֶרֶךְ הַנְּדוּדִים שָׁלָהֶם חֲסֶרֶת הַמִּטְרָה, נִקְלְעוּ לָעִיר אוֹ עִירָה, הָיוּ פּוֹנִים מִיד לְבֵית הַכֶּנֶסֶת שֶׁל הַקְּהֵלָה וּמְחַפִּים שָׁם עַד שֶׁקָּהַל הַמִּתְפַּלְלִים הִתְאַסְּף לְתַפְלַת מִנְחָה וּמַעֲרִיב. וְאָז הָיוּ עוֹלִים עַל הַבֵּימָה, מְבַקְּשִׁים שְׂיִיָּה שְׁקֵט, וְחוֹזְרִים עַל הַהִכָּרָזָה:

"יְהוּדִים! כָּאֵן עוֹמְדִים לְפָנֵיכֶם שְׁנֵי פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּמְשָׁךְ עֲשׂוֹת שָׁנִים הַכְשִׁילוּ אֲלֵפִים וּרְבֻבוֹת בְּמִאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת! אָנוּ מִתְחַרְטִים עִתָּה עַל כָּל מַה שֶׁעוֹלְלָנוּ וּמְבַקְּשִׁים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה כְּדִי לְכַפֵּר עַל עוֹנוֹתֵינוּ! אֲנֵא יְהוּדִים רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, בְּקִשׁוֹ רַחֲמִים עָלֵינוּ! הִפִּילוּ תַחֲנוּנֵיכֶם לְפָנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָמִים שֶׁתִּשׁוּבַתְנוּ תִּתְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּלְתֵקוֹן אֶת נַשְׁמוֹתֵינוּ שֶׁלֹּא נֵאֱבַד לְעַד בְּשָׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת!"...

אֶת דְּבָרֵיהֶם הָיוּ מְסִימִים בְּבִכֵּי תַמְרוּרִים, כְּשֶׁהֵם מְטִיחִים אֶת אֲגְרוּפֵיהֶם בְּלִבָּם. וְעַם גִּמְרֵה הַתְּפִלָּה הָיוּ מְטִילִים אֶת עַצְמָם עַל הַמִּפְתָּן שֶׁלִּיד פֶּתַח הַיִּצִּיאָה, וּמִתְחַנְּנִים יַחַד בְּקוֹל קוֹרֵעַ לְבָבוֹת:

"אֲנֵא אַחִים יִקְרִים, עֲשׂוּ עִמָּנוּ חֶסֶד וְתִגְמְלוּ לָנוּ טוֹבָה וְתִדְרֹכוּ בְּרָגְלֵיכֶם עַל גּוֹפֵינוּ וְתִירְקוּ בְּפָרְצוּפֵינוּ, כְּדִי לְמַרְק אֶת חֲטָאֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ!"...

פה ושם נמצאו כאלה שהטילו ספק בכנות דבריהם ונטו לראות בכך מין הצגה מבית של נזקלים, שכל חפצם הוא לזכות לאהדת הצבור כדי להנות ממפתנות יד הגונות. אך העבדה שהם סרבו בעקשנות לקבל שום נדבת כסף, ורק לעתים נדירות היו מסכימים לקבל אצל מישהו תבשיל חלבי שנשאר מאתמול, ואכלו אותו בעמידה בחצר הבית או בפתח הדירה, ומיד אחר כך הלכו ל"הכנסת אורחים", מקום שם שכבו לישן על הארץ עם אבן למראשותיהם (אם כי היו שם מטות ושמיכות בשביל עובדי אורח עניים), שכנעה את כלם שאין להם עסק עם אנשי מרמה, אלא עם חוזרים בתשובה באמת, המפקירים את עצמם לסבל ולענויים על מנת לזכות למחילה ולכפרה, ואז היו הפירות מרחמים עליהם וכל אחד אחל להם שתשובתם תעלה ותגיע עד כסא הכבוד ותתקבל ברצון "כקרבן עולה וקטורת כליל..."

רק בליל שבת ובשבת בבקר היו נענים בחפץ לב להזמנתם של בעלי בתים להתלוות אליהם ולהיות אורחיהם לסעדת השבת. בשבת קבלו פחות או יותר צורה אנושית, כי לקראת שבת מלקתא היו מנערים את האבק מעל בגדיהם ונעליהם ורוחצים את הפנים ואת הידים. כל שעת הסעדה היו יושבים בקצה השלחן, על חדו של כסא, ומכל המאכלים שהיו מגישים לפניהם היו רק טועמים משהו על קצה המזלג כדי לצאת ידי חובה בלבד לכבוד שבת. הם בקשו בעקר רק פרוסת לחם וספל מים להשקית את רעבונם. בגמרם לאכל ולברך ברפת המזון היו חוזרים ל"הכנסת אורחים" כדי לתת מנוחה לעצמותיהם העייפות מטלטולי הדרך של כל השבוע בנדידתם המיגעת חסרת היעד.

איתנים ברוחם

כך, לפי סדר חיים זה, ללא כל שנויים, ומבלי לנסות להקל על עצמם במאומה את סאת הסבל והענויים, עברו עליהם ימים, שבועות וחדשים. תקופות השנה התחלפו, מזג האוויר השתנה, אך אצלם לא חל כל שנוי. אותם המלבושים שמשו כסות לגופם הפחוש בין בקר ובין פחם, בין ביום ובין בלילה, בין בחל ובין בשבת.

כל מי שהסתכל בהם ראה לפניו שני עניים מרודים, מצמקים ומקמטים, גבם שוחת, ומעיניהם נשקפת ההכנעה ונמיכות הרוח של פושטי יד מימים ימימה, מעל פניהם נמחק כל זכר לאותה שביעות רצון של חיי העושר והרוחה בעבר. הם נראו כקבצנים מדורי דורות, בהבדל היחיד, שהם לא נשאו על כתפם שום תרמיל, כי לא היה להם שום דבר להכניס לתוכו.